

Вазорати меҳнат,
муҳоҷират ва шугли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Funded by
the European Union

СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲО

Соҳа: **Саноат (металлургӣ)**

Касб: **Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ**

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): **МІ 8343**

Микдори воҳидҳои салоҳият: **23**

Сатҳи Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон: **3**

Тафсир: **01/соли 2024**

Рамзи умумии касб: **МІ 8343-23-3-01/2024**

САЛОҲИЯТ

ТРЕНИНГ

МАҲОРАТ

ДОНИШ

РУШД

МАЛАКА

ОМУЗИШ

ТАҶРИБА

**Стандарти салоҳиятҳои мазкур дар доираи Лоихаи
«Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва
меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст.**

**Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҚАРОР**

аз «15» 10 соли 2024

№ 19

ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи стандартҳои салоҳияти 20 касбу ихтисосҳо

Мутобиқи талаботи банди 3 қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб» Ҳайати мушовараи Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон қ а р о р м е к у н а д:

1. Стандартҳои салоҳияти касбу ихтисосҳои «Истеҳсоли маҳсулоти заргарӣ», «Занбӯриасалпарвар», «Мошиначии автокран», «Дӯзанда (либоси занона)», «Челонгар оид ба таъмири муҳаррики автомобил», «Кандакорӣ дар чӯб ва пӯсти чӯб», «Барқӣ оид ба таъмири қисмҳои барқии автомобил (автомобилҳои барқӣ)», «Челонгар-таъмирчии кузови автомобил», «Оператори мошини бофандагӣ», «Мошиначии булдозер», «Турагент», «Дуредгар», «Системаи компютерӣ ва Интернет-технология», «Харрот», «Оператори мошини ресандагӣ», «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ», «Гачқори чузъҳои меъморӣ», «Оператори мошини турбофӣ», «Оператори мошини рангкунӣ» ва «Челонгар - барқчии нерӯгоҳи барқии обӣ» тасдиқ карда шаванд (замима мегарданд).

2. Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли, Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим» ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» татбиқи стандартҳои салоҳиятро дар курсҳои кӯтоҳмуддат дар Муассисаи давлатии «Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон», корхонаҳои воҳиди давлатии назди Агентии меҳнат ва шуғли аҳоли ва Муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ба роҳ монанд.

3. Раёсати котибот ва Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вазифадор карда шаванд, ки нусхаҳои электронии стандартҳои салоҳиятро дар сомонаҳои вазорат, агентӣ, лоиҳа ва муассисаҳои таълимӣ ҷой намоянд.

4. Нашр ва дастрас намудани стандартҳои салоҳият ба зиммаи Лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» вогузор карда шавад.

5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир – Давлатзода Қ. гузошта шавад.

Раиси Ҳайати мушавара,
вазир

Г. Ҳасанзода

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**СТАНДАРТИ САЛОҲИЯТҲОИ КАСБИ
«МОШИНИСТИ КРАНИ ИСТЕҲСОЛОТИ МЕТАЛЛУРГИЙ»**

Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошиниستی крани истеҳсолоти металлургии» дар ҷаласаи Кумита оид ба таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.10.2024, №31 баррасӣ гардидааст.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошиниستی крани истеҳсолоти металлургии» аз ташхис (экспертиза) – и ташкилот/корхонаҳои соҳавии зерин гузаронида шудааст:

№	Ташкилот	Ному насаб	Вазифа	Ҳуҷҷат дар бораи ташхис
1.	Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон	Сафарзода Б.	Муовини вазир	Хулоса аз 18.06.2024, №7-1354
2.	Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Душанбе Саноат»	Ҳайтов Ҳ.	Директор	Хулоса аз 14.05.2024, №32/24
3.	Ҷамъияти дорои масъулияти маҳдуди «Сардор 2008»	Мадраҳимов Н.	Директори генералӣ	Хулоса аз 22.05.2024, №86
4.	Ҷамъияти дорои масъулияташ маҳдуди «Самт - 2»	Саидов У.	Директор	Хулоса аз 23.05.2024, №15
5.	Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Ширкати Алуминийи Тоҷик»	Шарифзода Ш.	Директори генералӣ	Хулоса аз 23.05.2024, №227/116-05

Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошиниستی крани истеҳсолоти металлургии»-ро таҳия намуданд:

№	Ному насаб	Вазифа	Ташкилот
1.	Раҳмонов Ислоҳ	Мудири баҳши таъбу нашр	Муассисаи давлатии «Маркази таълимӣ – методӣ ва мониторинги сифати таълим»
2.	Ҳолов Шухрат	Омӯзгори фанҳои таҳассусӣ	Муассисаи давлатии таълимии «Литсейи касбии металлургии ш. Турсунзода»
3.	Ҳолов Фируз	Механики қитъаи мошинҳои борбардор	ҚСК «Ширкати Алуминийи Тоҷик»

Модераторҳо (миёнчиҳо):

Данило Анищенко – коршиноси калидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;

Бахтиёр Озар – супервайзер оид ба методологияи таълим дар асоси салоҳият.

Мундариҷа

Ихтисорот	7
Муқаддима.....	8
Мафҳумҳои асосӣ.....	9
Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад.....	12
Стандарт ва меъёрҳои соҳа.....	12
Тавзеҳоти умумии касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ»	14
Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ».....	15
Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ».....	16
Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсали).....	18
Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ	40
Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	47
Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.....	88
Талабот ба довталабон.....	91
Талабот ба омӯзгорон	92
Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ	92
Рӯйхати адабиёт	93
Замимаи 1: Харитаи функционалии касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ».....	94
Замимаи 2: Хулосаҳои соҳа (экспертиза)	100

Ихтисорот

ТАС	Таълим дар асоси салоҳият
ТИКТО	Таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш
DACUM	Усули таҳлили функционалӣ (аз ихтисороти « Developing <u>a</u>curriculum », яъне «таҳияи барномаҳои таълимӣ»)
ТМТ ҚТ	Таснифоти миллии тахассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
СС	Стандарти салоҳиятҳо
ВС	Воҳиди салоҳият
ЭС	Элементи салоҳият
МИ	Меъёрҳои иҷро
МБ	Малакаҳои бокортаъминкунӣ
СБТМ-08/ISCO-08	Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо-2008 (International Standard Classification of Occupations-2008)
ТМҚТ	Таснифоти машғулиятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон
МТМ ва МСТ	Маркази таълимӣ-методӣ ва мониторинги сифати таълим
МТКТ	Маркази таълими калонсолони Тоҷикистон
ТИК/ИСТ	Технологияҳои иттилоотӣ-коммуникатсионӣ (Information Technology and Communication)
ҲМТБ	Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
ТС	Салоҳиятҳои фароумумӣ (Transversial Competencies)
МВ	Салоҳиятҳои заминавии соҳаи коркарди металл/металлургӣ (Metalwork basic)
МИ	Салоҳиятҳои касбии соҳаи коркарди металл/металлургӣ (Metalwork Industry)

Муқаддима

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон захираҳои басанда барои соҳаҳои металлургӣ, кимиёвӣ, сохтмон ва дигар соҳаҳои истеҳсолот мавҷуд аст. Мавҷудияти корхонаҳои металлургӣ, кӯҳӣ, мошинсозӣ, нассочӣ ва дигар корхонаҳо, ки дорои потенциали баланди содиротӣ доранд, дар ояндаи наздик метавонанд, афзоиши талаботи истеъмолкунандаҳоро дар истеҳсоли ашё ва маҳсулоти баландсифат дар дохили давлат ва берун аз он қонеъ гардонанд. Ин аст, ки аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон солҳои 2022-2026 солҳои рушди саноат эълон гардид ва вобаста ба ин, ба Ҳукумати кишвар супориш доданд, ки барои бунёди корхонаҳои нави истеҳсоли чораҳо андешанд. Саноати металлургӣ ба ду соҳа ҷудо мешавад: металлургияи сиёҳ ва ранга. Металлургияи рангаи Тоҷикистон дар сохтори истеҳсолоти иқтисодӣ ҷойи намоёнро ишғол намуда, зиёда аз 35 фоизи маҳсулоти саноатии истеҳсолнамудаи мамлакатро ташкил медиҳад.

Бинобар ин, сохтмони корхонаҳои хурду бузурги истеҳсол ва коркарди маҳсулоти гуногуни соҳаи металлургӣ ба иқтисодиёти кишвар ва беҳтар намудани вазъи зиндагии аҳолии мамлакат нақши муҳим дорад, зеро соҳаи кӯҳӣ ва металлургия қисми муҳими иқтисодиёти давлат мебошад. Аз инкишофи ин соҳаи муҳим пешрафти тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ – саноат, кишоварзӣ, нақлиёт ва сохтмон вобаста аст. Металлургияи Тоҷикистон, дар маҷмӯъ, хусусияти содиротӣ дошта, ҷалби сармоя, техникаву технологияи муосир ва роҳандозии коркарди ашёи хоми соҳа ба таври назаррас афзоиши ҳаҷми содироти маҳсулоти ниҳоиро бо арзиши баланди иловагӣ таъмин карда метавонад. Дар сурати татбиқи лоиҳаҳои мавҷуда металлургияи Тоҷикистон ба яке аз соҳаҳои сердаромадтарини мамлакат табдил хоҳад ёфт.

Бо мақсади ворид намудани муносибатҳои муосир ба сифати тайёр кардани мутахассисони кадрҳои коргарӣ Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» таҳия гардидааст, ки он меъёрҳои талаботро ба салоҳиятҳои касбии муосири барои ихтисоснок амалӣ кардани фаъолияти касбӣ мувофиқ ба интизориҳои корфармоён ва талаботи бозори меҳнат зарур аст, муайян мекунад.

Бо мақсади баланд бардоштани сифати тайёркунии мутахассисони касбҳои коргарӣ, ки ба талаботи корфармоён ва мувофиқи меъёрҳои стандартҳои байналмилалӣ ҷавобгӯӣ бошад, стандарти салоҳияти касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» таҳия карда шудааст.

Стандарти мазкур талаботи асосиро ба салоҳияти касбии мутахассиси «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» бо таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ муқаррар мекунад.

Дар таҳияи стандарти салоҳиятҳои мазкур кормандони ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» иштирок намуданд.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» дар ҳама муассисаҳои таълимии таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва

омӯзиш, ки тибқи қонунгузорӣ ҳуқуқи амалӣ кардани фаъолияти таҳсилотро доранд, мавриди истифода қарор мегирад.

Стандарти салоҳиятҳои касби «Мошинистӣ крани истеҳсолоти металлургӣ» дар асоси Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Стратегияи миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёр намудани мутахассисон бо назардошти талаботи бозори меҳнат», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти калонсолон», Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби таҳия ва эътирофи стандартҳои салоҳияти ҳар як касб, Тартиби таъмини сифати таҳассусҳо ва тасдиқунии таҳассусҳо, Барномаи миёнамуҳлати омода кардани касбҳои корғарии зинаи таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбиро барои солҳои 2023-2027 ва «Барномаи касбомӯзии шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» таҳия карда шудааст.

Стандарти салоҳиятҳо талаботи таҳассусиро нисбат ба касби «Мошинистӣ крани истеҳсолоти металлургӣ», ки ҷавобгӯи талаботи байналмилалӣ мебошанд, дар мувофиқа бо Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо СБТМ-08 (ISCO-08) таъмин менамояд.

Мафҳумҳои асосӣ

Бозори меҳнат – низоми ташаккули талабот ва пешниҳодот ба қувваи корӣ.

Баҳодихӣ (салоҳиятҳо) – маҷмӯи усул ва равандҳо, ки барои баҳодихии дастовардҳои шахс (дониш, маҳорат, малака ва муносибати ӯ, яъне салоҳиятҳо), ки одатан бо шаходатномадиҳӣ анҷом меёбанд.

Воҳидҳои салоҳияти фароумумӣ (трансверсалӣ) – ин салоҳиятҳои умумӣ мебошанд, ки барои бештари касбҳо ва амалан барои ҳамаи соҳаҳо заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ) – ин чунин салоҳиятҳо мебошанд, ки дар доираи муайяни ин ва ё он соҳа талабот доранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ – ин салоҳиятҳо мебошанд, ки барои иҷро намудани фаъолияти касбии мушаххас заруранд.

Воҳидҳои салоҳиятҳои махсус – ин салоҳиятҳо мебошанд, ки барои иҷрои фаъолияти хоси касбӣ истифода карда мешаванд.

Воҳиди салоҳият – ин баёноти кӯтоҳи натиҷаи вазифаҳои салоҳият мебошад, ки маълумот дар бораи дониш, маҳорат, малака ва муносибатро дорад (дар бораи мақсадҳои воҳиди салоҳият ва доираи малакаҳо, ки ба онҳо тааллуқ дорад, васеъ маълумот медиҳад).

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо – барои гузаронидани баҳодихӣ маълумоти заруриро пешниҳод менамояд, усулҳои муносиб, захираҳои амиқ ва шароитро, ки барои гузаронидани баҳодихӣ воҳиди салоҳияти мушаххас заруранд, тавсиф менамояд. Номзад дар баҳодихӣ далелҳои мушаххасро пешниҳод менамояд, ки ба баҳодихандагон барои муайян кардан ва қабули

қарор, ки оё салоҳияти муайян аз худ карда шудааст ва ё шахси мазкур корро дар ҷойи корӣ мувофиқи Стандарти салоҳиятҳои касбии тасдиқшуда иҷро карда метавонад, кӯмак мерасонад.

Дескриптор – (аз латинӣ «descriptor» – тавсифкунанда) – воҳиди лексикӣ, ки барои шарҳ додани мазмуну моҳияти асосии ҳуҷҷат, истифода карда мешавад.

Касб – тарзи машғулият, намуди фаъолияти меҳнатие, ки тайёрии муайян, мавҷудияти донишҳои зарурӣ, маҳорат, малака ва салоҳиятнокиро талаб менамояд ва дар натиҷаи омӯзиши махсус ё таҷриба ба даст оварда мешавад.

Маҳорат – фаъолияти, ки дар инсон дар натиҷаи таълим ва такрори бисёрқарата ҳосил шуда, баъд ба раванди бошуурона табдил меёбад ва имкон медиҳад, ки шахс натавонад дар шароити муқаррарӣ, балки дар шароити тағйирёбанда низ амал кунад.

Малакаҳои бақоратмунӣ – ин амалҳои бошууронаи мутахассис, ки ба мутобиқшавии бомуваффақият дар бозори меҳнат равона карда шудаанд. Маҳорати ташкил карда тавонистани донишу малакаҳои банақшагирӣ ва пешравии касбӣ, баланд бардоштани сатҳи салоҳиятҳо барои пешравии бомуваффақият дар бозори меҳнат, дар ҳамаи бахшҳо ва зинаҳои шуғлро дар бар мегирад.

Навсонӣ (вариативӣ) муайян мекунад:

- аҳамияти истилоҳоти асосӣ, ки дар меъёрҳои иҷро истифода мешаванд;
- навсонӣ дар вазъияти корӣ ва ҳолатҳо, ки метавонанд ба фаъолият таъсир расонанд;
- фарқияти мазмунӣ дар вобастагӣ аз воҳидҳои салоҳият ва матни муайян (чун мизҷони меҳмонхона аз мизҷони барои таъмири кондитсионер фарқ мекунад);

танҳо ба воҳиди салоҳияти мушаххас дахл доранд, на ба ҳамаи воҳидҳои салоҳиятҳо дар умум.

Стандарт (standard) – ҳуҷҷати меъёрӣ, ки аз ҷониби мақомоти ваколатдор таҳия ва тасдиқ шудааст, дар он талаботи меъёрӣ, қоидаҳо, тавсифот ё принципҳои умумие, ки ба намудҳои гуногуни фаъолият ё натиҷаи онҳо дахл доранд, муайян карда мешаванд. Ҳадафи ин ҳуҷҷат расидан ба сатҳи беҳтарини низомии соҳаи мазкур мебошад.

Стандарти салоҳиятҳои касб – ин ҳуҷҷатест, ки талаботи меъёрии ҳадди аққали дониш, маҳорат, малака ва муносибат (яъне салоҳиятҳо), ки барои сатҳи муайяни таҳассуси касбӣ заруранд, муайян мекунад ва шахс онҳоро бояд дар ҷойи кор дар ҳолатҳои стандартӣ ё тағйирёбанда нишон диҳад. Ҳар як кор мумкин аст, аз стандарти муқарраргардида баландтар иҷро карда шавад, дар ҳеҷ сурат на пасттар аз он. Стандарти салоҳият ба корфармо барои муайян намудани мутобиқати сатҳи таҳассуснокӣ ба талаботи истеҳсолот ёрӣ мерасонад ва маҳорати касбии намоишдодаи шахсро эътироф намуда, доимӣ нигоҳ доштани стандарти олии касбии ӯро тасдиқ менамояд.

Сатҳи таснифоти таҳассусҳо – ин сатҳи нишондоди мураккабии кори иҷрошаванда, мустақилият ва масъулиятнокии коргар, мувофиқ ба ҳар як сатҳ

мебошад. Гузаштан аз як сатҳ ба сатҳи дигар маънии онро надорад, ки ҳамаи нишондодҳои сатҳи тахассусиро тавсифкунанда бояд фарқ кунанд: ҳар як сатҳи навбатӣ ба муносиби дараҷаи пешин мувофиқ кунонида мешавад ва воридкунии ниҳии ҳамаи тавсифоти сатҳи пешинаро дар назар мегирад.

СБТШ-08 (ISCO-08) – Стандарти байналмилалӣ таснифоти машғулиятҳо (International Standart Classification of Occupations) соли 2008 низоми таснифот ва ҷамъбасти маълумотро дар бораи шуғли касбӣ, ки дар асоси барӯйхатгирии оморӣ ва тадқиқот гирифта шудааст, ҳамчунин истифодабарии захираҳои маъмуриро ифода мекунад.

Салоҳият – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат, малака ва муносибат барои иҷрои супориш ё ҳалли масъалаҳо дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳияти касбӣ – қобилияти истифода карда тавонистани дониш, маҳорат ва малакаҳо барои иҷрои вазифаҳои касбӣ дар вазъиятҳои стандартӣ ва тағйирёбанда.

Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ – ин маҷмӯи дониш, малака, элементҳои таҷрибаи фарҳангӣ, ки ба шахс имкон медиҳанд дар муҳити иҷтимоӣ-иқтисодӣ озодона мавқеи худро муайян кунанд, элементҳои онро истифода барад ва муносибати онро барои иҷрои вазифаҳои касбӣ ташаккул диҳад. Салоҳиятҳои умумифарҳангӣ аз воҳидҳои салоҳиятҳои трансверсалий (фароумумӣ) ва малакаҳои бокортаъминкунӣ иборат мебошад.

Салоҳиятнокӣ – соҳиб будан ба дониш, малакаву маҳорат ва муносибат, ки барои фаъолияти пурсамар дар соҳаи муайян зарур аст.

Таҳлили функционалӣ – ин тавсифи фаъолияти меҳнатӣ тавассути амалкард (функсия) ва натиҷаҳо мебошад. Бартарии чунин муносибат дар он аст, ки он имкон медиҳад тағйирот дар технология ва ташкили меҳнат дар бозори меҳнат фавран ба назар гирифта шавад.

Талаботи бозори меҳнат – эҳтиёҷоти корфармоён ба қувваи корӣ аз рӯи гурӯҳҳои мушаххаси касб ва намудҳои машғулият.

Тахассус (квалификатсия) – камолоти касбии шахс ва дараҷаи омодагии он барои иҷрои намудҳои корҳои мушаххас, ки бо мавҷудияти салоҳиятҳои аз ҷониби корфармоён эътирофшуда муайян гардида, бо ҳуҷҷати намунаи давлатӣ тасдиқ карда мешавад.

Таснифоти миллии тахассусҳо (ТМТ) – ҳуҷҷати меъёрие, ки ҷаҳорҷӯбахоро муайян ва ҳамаи ихтисосҳои дар сатҳи миллий эътирофшударо идора менамояд. Таснифоти миллии тахассусҳо дорои ҷаҳорҷӯбахое мебошад, ки аз якҷанд сатҳ иборат буда, ҳар яки онҳо дар нишондиҳандаҳо (дискрипторҳо)-и салоҳиятҳо, ки алоқаҳои тахассусии байнибахширо дар бар мегиранд, тасвиф карда шуда, ҳамчунин додани ҳуҷҷати намунаи давлатӣ дар бораи соҳиб шудан ба ихтисос дар он роҳандозӣ карда мешавад.

Таълим дар асоси салоҳият – муносибат ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиш, ки ба ҷӣ тавр дар ҷойи кор шахс корро иҷро карда метавонад, така мекунад.

Харитаи функционалии касб – ин инъикоси амалкард (функсия)-ҳои асосӣ, ки касби мазкурро ташкил медиҳанд, вазифаҳои ба ин амалкард

(функсия)-ҳо дохилгардида ва амалҳои воқеӣ барои иҷро намудани супориш ва ҳалли масъалаҳо дар ҷойи кор, дар шароитҳои тағйирёбанда равона карда шудаанд.

Бо стандарти салоҳиятҳои касбҳо кӣ кор мекунад

- Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои муайян кардани самаранокии амалиёти сохтори ТИКТО ҶТ, таъсиррасонии он ба болоравии иқтисодии давлат, яъне алоқа бо бозори меҳнат;
- мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии шаҳр, ноҳия барои рушди минтақаи худ;
- дар бахши таҳсилоти ибтидоии касбӣ-техникӣ ва омӯзиш;
- омӯзгорон барои донишҷуи он, ки чиро ба таълимгирандагон омӯзонанд;
- таълимгирандагон, барои донишҷуи он, ки ҷӣ хел ва чиро меомӯзанд;
- маъмурияти муассисаҳои таълимӣ барои донишҷуи он, ки оё сатҳи тайёрии омӯзгорон ва хатмкунандагон ба талаботи бозори меҳнат мувофиқат мекунад ё не;
- корфармоён, ки стандартҳои салоҳиятҳоро барои тақмили тахассуси касбии кормандон истифода меkunанд, то ин ки ба кормандон дар самти мутобиқшавӣ ба малакаву маҳорат ва донишҳои тағйирёбанда ва салоҳиятнокии онҳо бо сабаби дигаргуниҳои дар технологияи истеҳсолот бамиёномада тавсияҳо диҳанд;
- шаҳрвандони алоҳида, ки мехоҳанд маълумоти касбӣ гиранд ё сатҳи тахассуси касбии худро ба таври инфиродӣ тақмил диҳанд;
- шаҳрвандоне, ки мустақилона таълим гирифтаанд ва мехоҳанд ҳучҷати намунаи давлатӣ (сертификат ё шаҳодатнома) гиранд;
- оила, волидони таълимгирандагон, ки мехоҳанд фаҳманд, чиро ва ҷӣ хел фарзандони онҳо таълим мегиранд, пас аз хатми таълим онҳо ба ҷӣ кор машғул мешаванд;
- шаҳрвандоне, ки мехоҳанд ба ҷойи кории дигар гузаранд;
- шаҳрвандоне, ки мехоҳанд норасоии худро дар дониш, малака, маҳорат ва муносибат, яъне салоҳиятҳои худ бартараф намоянд;
- шаҳрвандоне, ки фаъолияти соҳибкории худро васеъ кардан мехоҳанд;
- шаҳрвандоне, ки коргарони бехтарин шудан мехоҳанд ва ғайра.

Стандарт ва меъёрҳои соҳа

Айни замон дар соҳаи мазкур стандартҳои соҳавии зерин қабул ва амал меkunанд:

- СД (ГОСТ) 22045-89 Кранҳои барқии якболордори тақягоҳӣ;
- СД (ГОСТ) 27584-88 Кранҳои пулии дуболордор;
- СД (ГОСТ) 25835-83 Кранҳои борбардор. Таснифоти механизмҳо аз рӯйи речаи корӣ;
- СД (ГОСТ) 29266-91 Кранҳои борбардор. Талабот ба ҷенкунии дақиқи параметрҳо ҳангоми озмоиш;

- СД (ГОСТ) 33714.1-2015 Кранҳои борбардор. Назорати техникӣ. Муқаррароти умумӣ;
- СД (ГОСТ) 33718-2015 Кранҳои борбардор, Танобҳои симӣ. Нигоҳдорӣ ва хизматрасонии техникӣ. Санҷиш ва сараву сақаткунӣ;
- СД (ГОСТ) Р 54767-2011 Кранҳои борбардор. Қоида ва усулҳои озмоиш;
- СД (ГОСТ) Р 54768-2011 Кранҳои борбардор. Талабот ба сарбории озмоишӣ;
- СД (ГОСТ) Р 56944-2016 Кранҳои борбардор. Роҳҳои релсии рӯизаминӣ. Шартҳои техникӣ умумӣ;
- СД (ГОСТ) 7890-93 Кранҳои пулии якболордори овезон. Шартҳои техникӣ;
- СД (ГОСТ) 27584-88 Кранҳои пулӣ ва ҳаракии барқӣ. Шартҳои техникӣ умумӣ;
- СД (ГОСТ) 7352-88 Кранҳои ҳаракии барқӣ. Навъҳо;
- СД (ГОСТ) 7752-5-95 Кранҳои пулӣ ва ҳаракӣ. Воситаҳои идоракунии Макон ва тавсифот;
- СД (ГОСТ) 20278-90 Кранҳои металлургии рехтагарӣ. Параметр ва андозаҳо;
- СД (ГОСТ) 12613-79 Кранҳои металлургӣ барои луч кардани сабикаҳо. Параметрҳои асосӣ;
- СД (ГОСТ) 24741-81 Ҷузъи мустаҳкамкунии релсҳои кранӣ дар болорҳои пӯлодии зерикранӣ. Шартҳои техникӣ;
- СД (ГОСТ) 12.3.009-76 Низомии стандартҳои беҳатарии меҳнат. Корҳои борбардорӣ-борфарорӣ. Талаботи умумии беҳатарӣ;
- СД (ГОСТ) 2105-75 Чангакҳои кӯфташуда ва қолибгаришуда. Шартҳои техникӣ;
- СД (ГОСТ) 6627-74 Чангакҳои якшоха. Нимтайёрҳо. Навъҳо. Соза ва андозаҳо;
- СД (ГОСТ) 6628-73 Чангакҳои душоха. Нимтайёрҳо. Навъҳо. Соза ва андозаҳо;
- СД (ГОСТ) 4121-96 Релсҳои кранӣ. Шартҳои техникӣ;
- СД (ГОСТ) 33711.1-2016 Омӯзиши кормандон. Шахси масъул оид ба иҷрои корҳои беҳатар бо истифода аз кранҳо.

Тавзеҳоти умумии касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ як қатор уҳдадорӣ ва вазифаҳои зиёдеро иҷро мекунад, ки маҷмӯи муайяни салоҳиятҳоро барои босифат ва сари вақт амалӣ кардани ҷаъолияташ дар доираи касб талаб мекунад. Аз ҷумла, идора кардани кранҳои пулии як ва ду ҷангакдор, крани болорӣ ва гардишкунада ҷангоми иҷроии корҳои таъмирӣ ва хизматрасонӣ, идора кардани кранҳои пулии ҷангакӣ, рафакӣ (консолӣ), рафакӣ-гардишӣ ҷангоми таъмини раванди технологӣ, идора кардани кранҳои пулӣ-реҳтагарӣ (омехтакунанда (миксерӣ), реҳтагарӣ ва резинӣ ҷангоми интиқол ва холикунии дӯл бо филизи моеъ ва даҷғол, идора кардани крани пулӣ барои луч кардани сабика (слиток)-ҳо аз қолиби реҳтагарӣ (изложниц), ҷанголи, фаршӣ-сарпӯшӣ, пратсет-кран ва нишонии барои танӯраҳои камеравӣ ва оҳангарӣ, истифодабарӣ ва хизматрасонии техникаии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ, муоинаи техникӣ ва мониторинги қори самараноки онҳо, инчунин, таъмир ё иваз намудани қисмҳои қорношоям ва қорбарӣ бо ҳуҷҷатҳои техникӣ имкон медиҳад.

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ бояд талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ, беҳатарии истеҳсолӣ, экологӣ, талаботи беҳатарӣ аз сӯхтор ҷангоми қори кранҳои истеҳсолоти металлургӣ, қоидаҳои истифодабарии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ, дастурҳои истеҳсолии мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ, дастурамали истифодабарии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ, қоидаҳои иҷроии корҳои қорқунӣ ва қорфарорӣ қиоя намояд.

Дар қорбобари ин, касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ» донишҳои зеринро талаб менамояд:

- қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи беҳатарӣ;
- намуд, сохт, таъйинот ва принципҳои қори кранҳои дар соҳаи металлургӣ истифодашаванда;
- сохт, таъйинот, нақшаҳои принципиалӣ ва қоидаҳои истифодабарии механизм, ҷузъҳои қорғасқунандаи ивазшаванда ва низомҳои беҳатарии дар крани истеҳсолоти металлургии истифодашаванда;
- нишонаҳои ҳолати қорношоямии дастғоҳ ва низоми беҳатарӣ. Низоми идорақунӣ ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кранҳои истеҳсолоти металлургӣ насбшуда;
- нақшаҳои захирақунии танобҳои қран;
- дастурамалҳои истифодабарӣ ва истеҳсолии мошинисти қран;
- талаботи асосии қоидаҳои истифодабарии қисматҳои барқии таҷҳизоти кранҳои қорбардор;
- лоиҳаҳои иҷроии қорҳо, технологияи қорҳои қорқунӣ, интиқол, қорфарорӣ ва анқорқунонии ашё ва масолеҳи истеҳсолоти металлургӣ;
- нақшаҳои қойғиршавии таҷҳизоти технологии хизматрасоншаванда;
- асосҳои техникаи барқӣ ва қелонгарӣ дар доираи иҷроии вазифа зарур;
- низоми бимово (сигнализатсия)-диҳии ишоратӣ ҷангоми иҷроии амалиёти қорбардорӣ-қорфарорӣ.

**Рӯйхати умумии воҳидҳои салоҳиятҳои касби «Мошинисти крани
истеҳсолоти металлургӣ»**

Сатҳи Таснифоти миллии таҳассусҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон	Рамзи воҳидҳои салоҳиятҳо	Номи воҳидҳои салоҳиятҳо
3	Воҳидҳои салоҳиятҳои умумӣ (трансверсали)	
	ТС 01-1/01	Гузаштан аз муоинаи тиббӣ
	ТС 03-1/01	Кор кардан дар даста
	ТС 04-2/01	Расонидани ёрии аввалия
	ТС 05-2/01	Истифода бурдани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ
	ТС 06-3/01	Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ
	ТС-07-3/01	Такмил додани таҳассуси касбӣ
	Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ (базавӣ)	
	МВ 01-1/01	Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ
	МВ 02-3/01	Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна
	Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ	
	МІ 8343-01-3/01	Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ
	МІ 8343-02-3/01	Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран
	МІ 8343-03-3/01	Санчидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ
	МІ 8343-04-3/01	Санчидани механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи крани металлургӣ дар речаи бебор
	МІ 8343-05-3/01	Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ
	МІ 8343-06-3/01	Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор ба деги электролиз
	МІ 8343-07-3/01	Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ
	МІ 8343-08-3/01	Идора кардани кран ҳангоми диҳиши ашёи хом ба деги электролизӣ
	МІ 8343-09-3/01	Идора кардани кран ҳангоми кашида гирифтани филизи гудохта аз деги электролизӣ
	МІ 8343-10-3/01	Идора кардани кран ҳангоми насби рамаи анод дар деги электролизӣ
	МІ 8343-11-3/01	Идора кардани кран ҳангоми рехтани филизи гудохта ба дӯли кушода ва омехтакунак (миксер)
	МІ 8343-12-3/01	Идора кардани кран ҳангоми андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ
	МІ 8343-13-3/01	Идора кардани кран ҳангоми гирифтани аноди пухта аз кураи анодпазӣ
	МІ 8343-14-3/01	Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани деги электролизӣ ва кураи анодпазӣ
	МІ 8343-15-3/01	Идора кардани кран ҳангоми интиқол додани маҳсулоти тайёр ба анбор ва воситаҳои нақлиётӣ

Малакаҳои бокортаъминкунии касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»

Малакаҳои бокортаъминкунии	Малакаҳое, ки корфармоён ҳамчун зарурӣ муайян мекунанд
Муоширате, ки ба самаранок ва мутаносиб будани муносибатҳо байни ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон мусоидат менамояд	- гӯш кардан ва шунидан; - бо забони модарӣ ва дигар забонҳо сухан рондан ва навиштан; - мубодилаи иттилоот кардан; - риоя кардани одоб дар муносибат бо ҳамкорон/мизочон; - бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна муошират кардан.
Кор дар даста, ки ба муносибатҳои кори самаранок ва дастоварди натиҷаҳо мусоидат менамояд	- муайян кардани нақши худ дар ҳайати даста; - муайян кардани тарафҳои қавии аъзоёни даста; - дар даста дар ҳолатҳои гуногун кор кардан, мисол дар ҳалли масъалаҳои бухронӣ; - суботкор (настойчивый)будан.
Маҳорати ҳал намудани мушкилоте, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои самаранок мусоидат менамояд	- зоҳир намудани мустақилият ва ташаббускорӣ дар ошкор ва ҳал кардани мушкилот; - қарорҳои эҷодкорона ва инноватсионӣ таҳия кардан; - истифодаи як қатор стратегия барои ҳалли мушкилот; - ғавран ва самаранок ҳал намудани мушкилоти мизочон.
Ташаббус ва уҳдабарой, ки барои ба дастовари натиҷаҳои инноватсионӣ мусоидат менамояд	- эҷодкорӣ ва идроки эҷодӣ; - зоҳир намудани ташаббускорӣ ва уҳдабарой; - омода будан ба инноватсия; - дастгирӣ кардани қарорҳои инноватсионӣ.
Банақшагирӣ ва ташкили фаъолият, ки банақшагирии стратегии дарозмӯҳлат ва кӯтоҳмӯҳлатро таъмин менамояд.	- гузоштани мақсадҳои мушаххас ва натиҷаҳои лоиҳа/кор; - таҳияи нақша/барномаҳои стратегӣ, дарозмӯҳлат ва ҷорӣ; - банақшагирии кор ва истифодаи захираҳо; - идоракунии вақт ва афзалиятҳо; - ҳамоҳангсозии вазифаҳо барои худ ва дигарон; - пешбурди баҳисобгирӣ.
Худидоракуние, ки ба қаноатмандӣ ва рушди кормандон мусоидат менамояд	- мавҷудияти диди шахсӣ ва мақсадҳо; - боварии қатъӣ ба ғояҳо ва диди шахсӣ; - масъулиятнокӣ; - устувории ахлоқӣ; - риояи этика ва эстетика.
Омӯзише, ки ба мунтазам ташаккулёбии фаъолияти кормандон/ширкати ва ноил шудан ба натиҷаҳои мусбӣ мусоидат менамояд	- эътирофи зарурияти таълим бо назардошти тағйиротҳо; - омода будан ба сарфи вақт ва сайё кӯшиш ба омӯхтани малакаҳои нав; - хоҳиши таълим дар ҷойи кор ва берун аз он; - самимӣ барои ғояҳо ва усулҳои нав; - идоракунии худомӯзӣ; - истифодаи таълим ба масъалаҳои «техникӣ» (масалан, омӯзиши маҳсулот) ва «мушкилоти одамон» (масалан, ҷанбаҳои байнишахсиятӣ ва фарҳангии кор); - иштирок дар равандҳои ташаккулёбии пайваста.
Технологияе, ки барои	- доштани малакаҳои заминавии технологияи иттилоотӣ;

ҳалли самараноки вазифаҳо мусоидат менамояд	- хоҳиши аз худ кардани малакаҳои нави технологияи иттилоотӣ; - доштани донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, санитарияи истеҳсоли ва беҳдошт барои истифодабарии технологияҳо; - доштани тавоноии ҷисмонии мувофиқ; - риояи техникаи беҳатарӣ; - интиҳоб ва истифодабарии воситаҳои ҷимоявӣ барои беҳатарии шахсӣ ва коллектив дар ҷойи корӣ; - қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи беҳатарӣ ва ҷорабиниҳои зиддисўхтор ҳангоми кор бо дастгоҳҳои барқӣ; - қоидаҳои ҷудокунӣ ва коркарди пасмондаҳо.
--	--

Воҳидҳои салоҳиятҳои фароумумӣ (трансверсали)

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	ТС 01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ва гузаштан аз муоинаи тиббиро бо мақсади таъмин намудани саломатӣ барои иҷрои ухдадориҳои вазифавӣ, ошкор ва табобати саривактии беморӣ ва пешгирии аз онро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми ба кор қабул шудан; - гузаштани муоинаи тиббии нақшавӣ ва ғайринақшавӣ тибқи чадвали ташкилот.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - маҳорати баён кардани мақсади худ; - маҳорати гӯш кардан ва шунидан; - маҳорати таҳлили тавсияҳои хаттӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ	1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ. 1.2. Шиносоӣ бо намудҳои муоинаи тиббӣ тибқи чадвали тасдиқшуда.
2. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимавӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда. 2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани беҳдошт (беҳдошт)-и шахсӣ; - гирифтани маълумот оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ; - гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи чадвали тасдиқшуда; - пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкилот.
Донишҳои талабшаванда:	- муқаррарот оид ба қонунгузориҳои меҳнат; - маълумотнома/ дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) ва вазифаи он; - қоидаҳои гузаштан аз муоинаи тиббӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - боинтизом; - бомасъул; - бовиҷдон.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушотидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳо/ҷавоб додан/тестҳо	Шифоӣ ба саволҳо ҷавоб додан/мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1. Шиносоӣ бо тартиби гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
1.1. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳо оид ба гузаштани муоинаи тиббӣ				✓							
1.2. Шиносоӣ бо намунаҳои муоинаи тиббӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда				✓							
Элементи 2: Гузаштан аз муоинаи тиббӣ											
2.1. Гузаштани муоинаи тиббии муқаддимаӣ, ҳатмӣ, даврӣ ва ғайринавбатӣ тибқи ҷадвали тасдиқшуда											✓
2.2. Пешниҳод намудани маълумотнома/дафтарчаи беҳбудсозӣ (санитарӣ) баъди батасвибрасонӣ ба корхона/ташкilot											✓

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Кор кардан дар даста		ТС 03-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур корҳои умумии мақсадноки даста, ки вазифаи умумиро бо қоидаҳои муқаррарнамудаи ташкilot ҳал мекунад, тавзеҳ медиҳад. Коргарон дар қомебиҳои даста манфиати шахсӣ доранд		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми кор дар коллективи ҳар ташкilot/корхона.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - вучуд надоранд.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) – и ВС	
1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо	1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; 1.2. Муайян кардан, ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда; 1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани уҳдадорихи инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузашташуда	

2. Дар даста кор кардан	2.1. Изҳори боварӣ, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза. 2.2. Ётирофи фарқиятҳои маданӣ дар даста. 2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста. 2.4. Ётино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста.
3. Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)	3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон боадабона, хушмуомила. 3.2. Истифода бурдани забон ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шиғоҳӣ. 3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришиғоҳии мувофиқ. 3.4. Таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ. 3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан. 3.6. Интиҳоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян. 3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- муошират, алоқаманд ба шундан (гӯшдиҳӣ); - савол додан; - муоширати хаттӣ, возеҳ ва кӯтоҳ навиштани паём, қайдҳо, мактубҳо; - ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан; - ошкор ва воқиф шудан ба вазъияти муноқишавӣ, шикоятҳо дар доираи масъулият; - дар даста кор кардан; - гӯш додан ва шунавидан; - малакаҳои заминавии босаводона хондан; - малакаҳои худидоракунии.
Донишҳои талабшаванда:	- мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон; - бартарҳои кор дар даста; - воситаҳои робитаӣ; - принципҳои кори даста; - тавсифот, усул ва меъёрҳои истифодаи воситаҳои гуногуни муошират; - намудҳои қабул ва қоидаҳои рафтор дар онҳо; - мафҳуми этика ва ахлоқ; - одоби сӯҳбат ва маданияти нутқ; - симои зоҳирӣ; - хусни рафтори расмӣ ва сиёсӣ; - тарзи рафтор дар ҷойҳои ҷамъиятӣ, ҷойи кор; - одоби сӯҳбатҳои телефонӣ бо мизочон ва ҳамкорон; - калима, ибора ва услуби сӯҳбати телефонӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	- ба шахси вазифааш баландтар итоат кардан; - ба дарккунӣ кӯшиш кардан; - бо атрофиён эҳтиромона муносибат кардан. Чунин бояд буд: - бодикқат;

	- покизақор; - масъул; - ухдабаро.
--	--

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва мсёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳафти ба саволҳоҷавоб додан/тестҳо	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамой (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидихӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян кардани мақсад ва вазифаҳо											
1.1. Муайян кардани мақсад ва вазифаҳои кор дар даста якҷоя бо ҳамкорон											√
1.2. Муайян кардани ҷойкунонии афзалиятҳо ва иҷрои масъалаҳои алоҳида дар муҳлати таъиншуда											√
1.3. Мувофиқа ва мутобиқ кардани ухдадорҳои инфиродӣ барои ноилшавӣ ба мақсадҳои гузашташуда											√
Элементи 2. Кор кардан дар даста											
2.1. Изҳори боварӣ кардан, дастгирӣ ва эҳтиром нисбати аъзоёни даста дар фаъолияти ҳаррӯза											√
2.2. Эътирофи фарқиятҳои фарҳангӣ дар даста											√
2.3. Ҳангоми зарурат истифода бурдани ёрии дигар аъзоёни даста											√
2.4. Эътино (муассирӣ) ба робитаи мутақобила ва иттилоот аз ҷониби дигар аъзоёни даста											√
Элементи 3: Риоя кардани одоб ва зебӣ (этика ва эстетика)											
3.1. Муошират намудан бо ҳамкорон бо адабона, ҳушмуомила	√										
3.2. Истифода бурдани забон	√										

ва лаҳни мутобиқ ба вазъияти зикршуда дар робитаи хаттӣ ва ҳам шифоҳӣ											
3.3. Истифода бурдани муоширати ғайришифоҳии мувофиқ	√										
3.4. Изҳори таҳаммулпазирӣ нисбат ба фарқиятҳои фарҳангӣ ва иҷтимоӣ	√										
3.5. Истифодаи усулҳои фаъоли гӯш кардан	√										
3.6. Интиҳоби воситаи робитаи мувофиқ вобаста аз вазъияти муайян	√										
3.7. Истифодаи боодобонаи воситаҳои робита тибқи протоколҳои стандартӣ ва расму тартиби ташкилӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Фарқиятҳои фарҳангӣ –	- намудҳои саломдихӣ, хайрбод ва гуфтугӯ; - забони имову ишораҳо; - махсусияти услубҳои миллии муомилаи корӣ; - махсусияти муносибати байнифарҳангӣ.
Муоширати ғайришифоҳӣ:	- забони имову ишора; - риоя кардани ғосилаи муайян байни шарикон.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Расонидани ёрии аввалия	ТС 04 – 2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур малака ва донишҳои заруриро барои расонидани ёрии аввалия ва ниғаҳдории ҳаёт дар давраи то расонидани ёрии тиббӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми арзёбии ҳолатҳои руҳдода, бартараф кардани таваккалҳои мушаххас, хавф ва захмҳои ба он алоқаманд.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03 – 1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Арзёбии ҳолати руҳдода	1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани хатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон. 1.2. Ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида. 1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ. 1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан. 1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида. 1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдardӣ ва

	эхтиром зоҳир намудан.
2. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд	2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири чараёни барқӣ озод кардан, ҳомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра). 2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидкунанда. 2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида.
3. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ	3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ. 3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат.
4. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон	4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст. 4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст. 4.3. Тахтаҷабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан.
5. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ	5.1. Додани нафаси сунъӣ. 5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина.
6. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ	6.1. Истифода бурдани усули Геймлих. 6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа.
7. Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан	7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар. 7.2. Коркарди ҷойи сӯхта.
8. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна	8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ. 8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азхушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарҷархзанӣ, дилбеҳузурӣ).
9. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра	9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра. 9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ.
10. Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ	10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил. 10.2. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб. 10.3. Расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
11. Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрӣ	11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва ҷораҳои андешида. 11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани қоидаҳои техникаи беҳатарии барқӣ; - муайян намудани хатарҳои барқӣ; - бартараф намудани хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - истифода намудани дастурамалҳо оид ба истифодабарии асбобу таҷҳизоти барқӣ; - арзёбии вазъият ва кам кардани хунравӣ; - ошкор кардани ҳодисаи нохуш, захм ва арзёбии ҳолати ҷабрдида; - даъват намудани ёрии таъҷилӣ; - иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда; - оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан; - истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои ҳудро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида; - бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва
-------------------------	--

	эҳтиром зоҳир намудан; - истифода намудани тахтача/чӯбча барои мустаҳкам кардани шикаст; - додани нафаси сунъӣ; - масҳ кардани дил ва қафаси сина; - хондан, фаҳмидани дастурамал ва истифода бурдани он; - истифодаи воситаҳои сӯхторхомӯшкунӣ; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил; - расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи асаб; - расонидани ёрӣ ҳангоми заҳролудшавӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои техникаи бехатарии барқӣ; - хатарҳои барқии ҳангоми кор руҳдода; - қоидаҳои бартарафкунии хатарҳои ба ҳаёти инсон таҳдидкунанда; - амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида; - дастури Ҳилоли Аҳмар оид ба принципҳои расонидани ёрии аввалия; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ ва нафасгиршавӣ; - дастурамали расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан; - дастурамали расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна ва осеб дидани сутунмуҳра; - монешавии роҳҳои нафасгирӣ/нафастангӣ; - сӯхтан (ҳароратӣ, кимиёвӣ, барқӣ, соишхӯрӣ); - қоида ва тартиби додани нафаси сунъӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизакор; - масъул; - уҳдабаро; - мушфиқ.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи таълимигранда/ худбаҳоидихӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Арзёбии ҳолати руҳдода											
1.1. Арзёбии вазъият ва кам кардани ҳатар , ба вучуд оварандаи таваккали захмгирӣ ё беморӣ барои худ ва дигарон				✓							
1.2. Ошқор кардани ҳодисаи нохуш, захм, беморӣ ва арзёбии ҳолати ҷабрдида				✓							
1.3. Даъват намудани ёрии таъҷилӣ				✓							
1.4. Оромона ба ҷабрдида дар бораи ҳолати ӯ иттилоъ дода, таскин намудан									✓		
1.5. Истифода бурдани ашё ё таҷҳизоти дастрас барои худро бароҳат ҳис кардани ҷабрдида									✓		
1.6. Бо ҷабрдида босаброна муошират карда, ҳамдардӣ ва эҳтиром зоҳир намудан									✓		
Элементи 2:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидан аз барқ ва раъд											
2.1. Бартараф намудани таъсири омилҳои хавфнок (аз таъсири ҷараёни барқӣ озод кардан, хомӯш кардани либосҳои сӯхта, аз об дур кардани ҷабрдида ва ғайра)									✓		
2.2. Муайян намудани характери зарари ба ҳаёти ҷабрдида бештар таҳдидунада									✓		
2.3. Иҷро намудани пайдарпайии амалҳо оид ба наҷот додани ҷабрдида									✓		

Элементи 3:Расонидани ёрии аввалия ҳангоми хунравӣ											
3.1. Расонидани ёрӣ дар боздошти хунравӣ									√		
3.2. Истифодаи фишороварии мустақим ба ҷароҳат									√		
Элементи 4: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми шикасти устухон											
4.1. Беҳаракат кардани қитъаи шикаст									√		
4.2. Карахт кардани қитъаи шикаст									√		
4.3. Тахтачабандӣ (шинагузорӣ) кардани узви шикастаи бадан											
Элементи 5: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ғарқшавӣ											
5.1. Додани нафаси сунъӣ									√		
5.2. Гузаронидани масҳи мустақим ба қафаси сина									√		
Элементи 6: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми нафасгиршавӣ											
6.1. Истифода бурдани <i>усули Геймлих</i>									√		
6.2. Такрор кардани усул то аз нойи нафас баромадани монеа									√		
Элементи 7: Расонидани ёрии аввалия зимни сӯхтан											
7.1. Баровардан ба ҷойи беҳатар									√		
7.2. Коркарди ҷойи сӯхта									√		
Элементи 8: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми зарбхӯрии майна											
8.1. Санҷидани нишонаҳои зарбхӯрӣ									√		
8.2. Муайян кардани нишонаҳо (азхушравӣ, аз даст додани тамоюлот, хирашавии хотира, сарҷархзанӣ, дилбеҳузурӣ)									√		
Элементи 9: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми осеб дидани сутунмуҳра											
9.1. Иҷрои амали дуруст ҳангоми гумонбарии осеби сутунмуҳра									√		
9.2. Зоҳир намудани эҳтиёткорӣ ҳангоми додани нафаси сунъӣ									√		
Элементи 10: Расонидани ёрии аввалия ҳангоми ҳолатҳои фаврии ғайримуқаррарӣ											
10.1. Расонидани ёрӣ ҳангоми сактаи дил									√		

10.2. Расонидани ёрї хангоми сактаи асаб									√		
10.3. Расонидани ёрї хангоми захролудшавї									√		
Элементи 11: Иттилоъ додан ба кормандони тиб оид ба расонидани ёрї											
11.1. Иттилоъ додан оид ба вақт ва чораҳои андешида									√		
11.2. Иттилоъ додан оид ба дорувориҳои истифодашуда									√		

Навсонї (вариативї) (муҳити корї, вазъият, шароити асосии корї)

Хатар:	- ҷисмонї; - биологї; - кимиёвї; - марбут ба омили инсонї.
Усули Геймлих:	Тартиби амал хангоми расонидани ёрї ба нафасгиршуда: - бояд аз паси ҷабридида истода (агар ханӯз рост истода ва ба ҳуш бошад), бо дастон ўро дар бар гирифтан; - як дастро мушт карда, бо он тарафе, ки ангушти калон дорад, ба шиками ҷабридида дар сатҳи байни нофу қавсаҳои тахта (қабурға)-ҳо гузоштан; - кафи дигар дастро ба болои мушт гузошта, бо тапишдиҳии зуд ба боло бо мушт ба шикам зер мекунад; - дастонро баробари ин якбора аз оринҷ қат мекунад, лекин қавсаи синаи ҷабридидаро зер кардан лозим нест; - ин усулро хангоми зарурат чанд маротиба такрор мекунад, то роҳи нафас кушода шавад; - агар роҳи нафас кушода шавад, нафасгирии одам барқарор мешавад ва рангу рӯяш муътадил мегардад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Истифода намудани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	ТС 05-2/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди шиносӣ бо технологияи иттилоотиро дар сатҳи заминавӣ - кор бо муҳаррири матнӣ ва графикӣ, почтаҳои электронӣ, ҷустуҷӯ ва бозкашии (скачивание) иттилоотро аз Интернет тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - қобили истифода ба ҳар корманд.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - тавониستاني хондан ва навистан.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Шиносӣ бо сохти компюте	1.1. Шиносӣ бо функсияҳо (амалкардҳо)-и қисмҳои асосии компютери ғардӣ. 1.2. Кор кардан бо қисмҳои иловагии компютер.
2. Кор кардан дар барномаи «WINDOWS»	2.1. Омода намудани компютер ба кор. 2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура).

	2.3. Кор кардан бо файлҳо. 2.4. Кор кардан бо <i>лавҳаи идоракуни</i> .
3. Кор кардан дар барномаи офисӣ	3.1. Кор кардан дар барномаи «WORD». 3.2. Кор кардан дар барномаи «POWER POINT». 3.3. Кор кардан бо муҳаррири матнӣ. 3.4. Кор кардан бо муҳаррири графикӣ.
4. Пайваст ва истифода намудани «Интернет»	4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет. 4.2. Кор кардан бо <i>хадамоти ҷустуҷӯӣ</i> чихати дарёфти маълумот/иттилоот. 4.3. Кор кардан бо <i>браузерҳо</i> .
5. Кор кардан бо почтаҳои электронӣ	5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ). 5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ.

Малакаҳои талабшаванда:	- пайваст кардани таҷҳизоти компютерӣ; - муайян намудани наслҳои компютерҳо; - кор кардан бо қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер, манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - истифода намудани компютерҳо ва барномаҳои он; - кор кардан бо ҳомили файлҳо; - кор кардан бо барномаҳои зиддивирӯсӣ; - сохтани файлҳо ва сабт кардани онҳо дар компютер; - сохтани файли «WORD» дар компютер ва сабт кардани он; - сохтани файли барномаи «POWER POINT» ва сабт кардани он; - чоп кардани ҳуҷҷатҳо дар компютер; - ворид намудани расм ва графикҳо дар барномаҳои офисӣ; - ҷӯрсозии параметрҳои Интернет; - боргирии маълумот аз Интернет; - кор кардан бо ҷустуҷӯгарҳо (браузерҳо)-и Интернет; - кор кардан бо мессенҷерон; - қабул, ирсол ва эътиноӣ (игнорировать) мактубҳои почтаи электронӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- наслҳои компютерҳо; - қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер; - гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо); - функсияҳои қисмҳои иловагӣ (принтер, сканер), манбаи тағзияи муттасил (UPS) ва ғайра; - системаи амалиётии компютер; - драйверҳои қисмҳои иловагӣ; - лавҳаи идоракуни ва дохилшавӣ ба он; - намудҳои барномаҳои офисӣ; - тарзи насб кардани барномаҳои офисӣ дар компютер; - тартиби кори барномаҳои офисӣ; - дастрас намудани барномаҳои офисӣ аз Интернет ва ширкати истеҳсолкунанда; - таҷҳизот ва дастгоҳ барои пайвастшавӣ ба хатти Интернет; - тарзи беҳатар кор кардан дар шабакаи Интернет; - хадамоти ҷустуҷӯӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ;

	- кибернетика ва кибертерроризм ва пешгири аз онҳо; - намудҳои мессенҷерон ва тарзи кори онҳо; - почтаи электронӣ ва тарзи дурусти истифодаи он; - беҳатарӣ ва ҳифзи маълумот ҳангоми кор бо почтаҳои электронӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодиккат; - покизақор; - ташаббусқор; - ташкилотчӣ; - масъул; - эҳтиётқор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Мувоҳида	Намоишдхӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимигранда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Шиносой бо сохти компютер											
1.1. Шиносой бо функсияҳои қисмҳои асосии компютери фардӣ			√								
1.2. Кор қардан бо қисмҳои иловагии компютер	√		√								
Элементи 2: Кор қардан дар барномаи «WINDOWS»											
2.1. Омода намудани компютер ба кор	√										
2.2. Истифода намудани гурӯҳи тугмаҷаҳо (клавишҳо) дар ҳарфқалид (клавиатура)	√										
2.3. Кор қардан бо файлҳо	√										
2.4. Кор қардан бо лавҳаи идорақунӣ	√										
Элементи 3: Кор қардан дар барномаи офисӣ											
3.1. Кор дар барномаи «WORD»		√									
3.2. Кор дар барномаи «POWER POINT»								√			
3.3. Кор бо муҳаррири матнӣ		√									

3.4. Кор бо муҳаррири графикӣ		√									
Элементи 4: Пайваст ва истифода намудани «Интернет»											
4.1. Истифода намудани таҷҳизоти васлгарӣ барои пайвастшавӣ бо Интернет	√										
4.2. Кор кардан бо хадамоти ҷустуҷӯӣ ҷиҳати дарёфти маълумот/иттилоот	√										
4.3. Кор кардан бо браузерҳо	√										
Элементи 5: Кор кардан бо почтаҳои электронӣ											
5.1. Бақайдгирӣ дар почтаи электронӣ (почта, шабакаҳои иҷтимоӣ)	√										
5.2. Ирсол ва қабул намудани мактубҳо тариқи почтаи электронӣ	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Компютери фардӣ (КФ):	- компютере, ки онро танҳо як одам истифода мебарад (ё соҳибӣ мекунад) (аз калимаи «personal», яъне барои як фард).
Қисмҳои асосӣ ва иловагии компютер:	қисмҳои асосии компютер: - монитор; - блоки системавӣ; - ҳарфкалид (клавиатура); - мушак. қисмҳои иловагии компютер: - принтер; - УПС; - овозбарор; - гӯшмонак (наушник); - сканер; - ёдгори/флеш-захирасоз (накопител); - модем.
Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура):	- тақсимои тугмачаҳо (клавишҳо)-и ҳарфкалид (клавиатура) дар асоси функсия ва ҷойгиршавии онҳо. Гурӯҳи тугмачаҳо (клавишҳо) дар ҳарфкалид (клавиатура) тақсим мешавад: - ба иловагӣ, алифбой–рақамӣ, хизматӣ, функционалӣ, барои кор бо курсор муқарраргардида.
Лавҳаи идоракунии:	- қисмати истифодашавандаи интерфейс Microsoft Windows, ки иҷрои амалҳои асосӣ оид ба ҷурсозии система, ҷун иловакунии ва ҷурсозии дастгоҳ, насб ва деинсталлятсияи (интисоби)-и барномаҳо, идоракунии баҳисобгирии сабтҳо, воридкунии имконоти махсус ва инчунин, якчанд амалҳои дигари марбут ба идоракунии системаро имкон медиҳад.
Хадамоти ҷустуҷӯии Интернет:	- yandex; - google;

	- yahoo; - bing ва ғайра.
Браузер - ин:	- барномае, ки бо ёрии он веб-саҳифаҳо аз назар гузаронида мешаванд. Новобаста аз он, ки намудҳои гуногуни браузер зиёданд, мазмуни қори онҳо ин - қушодани сомонаҳо мебошад. Барои ин, дар ҳар браузер сатри нишонигӣ вучуд дорад-майдон, ки дар он номгӯи сомона барои қушодашавии он ҷоп/навишта мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Ҳалли ҳолатҳои муноқишавӣ	ТС 06–3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди ҳал ва батанзимории муноқишаҳоро, ки метавонад дар ҳолатҳои рӯзмарраи қорӣ руҳ диҳад, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар қойи қор.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03–1/01 Қор қардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муайян намудани ҳолатҳои муноқишавӣ	1.1. Муайян намудани эҳтимоли ҳолатҳои руҳдиҳии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он. 1.2. Муайян намудани ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии мизочон, ҳамқорон ва ба роҳ мондани ёрии мувофиқ таҳдид қунад.
2. Ҳал намудани ҳолатҳои муноқишавӣ	2.1. Ба уҳда гирифтани масъулияти ҳалли муноқиша дар доираи вақолатҳои ҳеш. 2.2. Эҳтиётқорона идора қардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо қиҳати барқараф қардани онҳо. 2.3. Истифода намудани малақаҳои самаранокӣ иртибот барои батанзимории муноқиша. 2.4. Пешниҳод намудани вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша. 2.5. Истифода намудани усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идорақунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст.
3. Арзёбӣ намудани ҳолатҳои муноқишавӣ	3.1. Тартиб даровардани ҳуҷҷат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор. 3.2. Муайян намудани сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои беҳтар қардани вазъият дар қойи қорӣ.

Малақаҳои талабшаванда:	- муайян намудани тафсилот ва сабабҳои муноқиша бо роҳи мушоҳида, пурсуҷӯ ва фаъолони гӯш додан; - пайдо намудани ҳалли мушкилиҳои ошқоршуда; - ҳал намудани масъалаҳое, ки сабаби муноқиша мегарданд; - додани тавсияҳо қиҳати барқараф қардани муноқишаҳо; - истифода намудани малақаҳои муносиби муошират;
-------------------------	---

	- амал кардан тибқи тартиби баррасии шикоятҳо; - шинос шудан бо ҳуҷҷатҳо ва дастурҳо оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор.
Донишҳои талабшаванда:	- назарияи муноқиша: намуд ва нишонаҳои муноқиша, сабабҳои рухдиҳии онҳо ва ғ.; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - равандҳои гурӯҳӣ ва нақшҳое, ки одамон дар муноқиша мебозанд; - сохти ташкилӣ, маданият ва принципҳои рафтор дар ҷойи корӣ; - усулҳои маъкули батанзимории муноқишаҳо; - талаботи меъёрӣ, истеҳсолӣ ва қонунгузории мувофик, марбут ба ҳалли баҳсу мунозира; - қоидаҳо ва тартиби батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор; - қоидаҳои одоби муоширати касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - ташаббусқор; - ташкилотчӣ; - меҳнатдӯст; - бовичдон; - адолатхоҳ; - мутмаин.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳафтӣ ба саволҳо ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯйи таҳқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Муайян намудани ҳолатҳои муноқишавӣ											
Муайян намудани эҳтимоли ҳолатҳои рухдиҳии муноқиша ва андешидани чораҳои пешгирии он									✓		
Муайян намудани ҳолатҳо, ки дар он метавонад ба									✓		

бехатарии шахсии мизочон, ҳамкорон ва ба роҳ мондани ёрии мувофик таҳдид кунад											
Элементи 2: Ҳал намудани ҳолатҳои муноқишавӣ											
2.1. Ба уҳда гирифтани масъулияти ҳалли муноқиша дар доираи ваколатҳои хеш									√		
2.2. Эҳтиёткорона идора кардани ҳолати муноқишавӣ ва андешидани чораҳо чиҳати бартараф кардани онҳо									√		
2.3. Истифода намудани малакаҳои самаранокӣ иртибот барои батанзимории муноқиша.									√		
2.4. Пешниҳод намудани вариантҳои эҳтимолии ҳалли муноқиша									√		
2.5. Истифода намудани усулҳои маъқули батанзимории муноқишаҳо барои идоракунии ҳолати муноқишавӣ ва қабули қарори дуруст									√		
Элементи 3: Арзёбӣ намудани ҳолатҳои муноқишавӣ											
3.1. Тартиб даровардани ҳуччат оид ба батанзимории муноқиша дар ҳузури тарафҳои манфиатдор									√		
3.2. Муайян намудани сабабҳои эҳтимолии муноқишаҳо ва пешниҳоди дастур барои бехтар кардани вазъият дар ҷойи корӣ									√		

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Ба “ ҳолатҳои руҳдихӣ муноқиша ” марбут аст:	- шикояти мизочон/фармоишгарон; - беэҳтиромӣ нисбат ба ҳамкорон/ мизочон; - мушкилот ё сифати пасти маҳсулот; - андармонӣ ё иштибоҳ дар таъмини мол; - нофаҳмӣ ё монеаҳои иртиботӣ.
---	---

Ҳолатҳое, ки дар он метавонад ба беҳатарии шахсии мизоч ва ҳамкорон таҳдид намояд:	- шарикони таҳти таъсири маводи наъшаовар ва машрубот; - ашхоси изҳоркунандаи зуроварӣ ё таҳдиди хатар; - ашхоси мусаллаҳ ё беяроқ; - ҳолате, ки одам дигар шахсро меранҷонад; - шариконе, ки риояи оромиро инкор мекунанд.
Ба малакаҳои самараноки иртибот марбут аст:	- бодикқат гӯшдихӣ; - методикаи пурсупоси боназоқат; - савол додан, аниқ кардани нофаҳмиҳо барои қабули иттилоот ва дарки фаҳмиши мувофиқ; - дигар хел баён ё такрор кардани саволҳо, хоҳиш ва аризаҳо барои мутмаин шудан, дуруст фаҳмидан; - бовариноқӣ; - иртиботи ғайришифоҳӣ; - қобилияти возеҳ гуфтан барои фаҳмида шудан.
Ба усули батанзимории муноқишаҳо марбут аст:	- ҳалли мушкилот; - бурдани музокирот; - истифодаи малакаҳои муносиби муошират.
Сабабҳои эҳтимолии бавучудоии муноқишаҳо:	- муоширати дурушт; - набудани иттилоот; - нофаҳмиҳои фарҳангӣ; - набудани ҳамдардӣ; - шикоятҳо; - мушкилот ва вазнинӣ дар ҷойи корӣ.

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Такмил додани таҳассуси касбӣ		ТС 07–3/01
Воҳиди салоҳиятҳои мазкур натиҷаи малакаҳо, дониш ва муносибатҳои заруриро ҷиҳати рушди тафаккури таҳлилӣ ва эҷодӣ, такмили таҳассуси касбӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - зарурияти такмили ихтисоси касбӣ барои азхудкунии технологияҳои инноватсионӣ ва таҷҳизоти муосир.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): -ТС 05-2/01Истифода намудани технологияи иттилоотӣ-компютерӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Инкишоф додани малакаҳои ҷӣ гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва пайдо кардани ғояҳои нав	1.1. Инкишоф додани малакаҳои савол додан аз ҳар нуқтаи назар. 1.2. Муайян намудани саволҳои асосӣ/мушкилот бо воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо. 1.3. Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои яққолаба. 1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашъ ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд. 1.5. Маҳорати бовар ва маъқул қунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар.	
2. Дарёфт намудани	2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсуҷӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар	

роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташуда ва эҷоди ғояҳои нав	асоси ғояҳо чой гирифтаанд. 2.2.Истифода намудани манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд чудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот. 2.3.Бошууроно ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ. 2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда. 2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикру андеша намудан. 2.6.Ҳал намудани масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ . 2.7. Дарёфт намудани ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо.
3. Инкишоф додани малакаҳои тафаккури эҷодӣ	3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо. 3.2. Муайян намудани масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ . 3.3. Пайдо кардани имкони корбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос. 3.4. Муошират кардан бо дигарон, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба чигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар кардани тафаккури эҷодӣ.
4. Инкишоф додани таҳассуси касбӣ	4.1.Омӯхтани технологияҳои нав . 4.2.Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ . 4.3.Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ .

Малакаҳои талабшаванда:	- инкишоф додани малакаҳои муошират, дар рафти муошират ошкор кардани фикру ғояҳои нав; - муайянсозии саволи асосӣ ва моҳияти мушкилот; - маҳорати саволгузорӣ аз нуқтаҳои мухталиф; - истифода бурдани намудҳои мухталифи тафаккури эҷодӣ; - омӯхтан ва таҳлили доираи васеи иттилоот; - таҳлили моҳияти мавзӯ; - боадабона ва возеҳ нуқтаи назари ҳешро баён кардан; - омӯзиш ва худбаамалбарории ошкорсозӣ ва бартараф кардани норасоӣҳо дар вазъияти муҳити ношинос; - мунтазам такмил додани сифати салоҳиятнокии худ дар муносибати бозоргонӣ; - истифода бурдани ҳам тафаккури эҷодӣ ва ҳам таҳлилӣ; - мунтазам ба пешрафти тамоюлот дар соҳа ва касб тавачҷуҳ кардан; - мутобиқ будан ба муҳити ивазшаванда; - такмил додани сифати донишҳои худ; - беҳтар кардани на танҳо фаъолияти касбӣ, аз ҷумла муносибати шахсӣ; - самаранок кор кардан; - муайян намудани технологияи нав дар самти фаъолият;
-------------------------	--

	- кор кардан дар даста ва бо ҳамкорон.
Донишҳои талабшаванда:	- усулҳои тафаккури эҷодӣ ва истифодабарии онҳо; - муайянсозии масдудкунандаҳои (блокатор) тафаккури эҷодӣ; - таъсири тафаккури эҷодӣ ва таҳлилий ба одамон, ташкилот, ҷамъият; - усулҳои таровиш (филтрация) барои коркарди иттилооти гуногун; - тарзҳои васеъкунӣ ва рушди малакаҳои инфиродии тафаккури эҷодӣ; - тарзҳои васеъкунӣ ва пурра намудани дониш ва маҳорати хеш; - усулҳои амаликунии ғояҳои нав; - роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташудаи роҳбарияти корхона/ташкилот; - муносибатҳои инноватсионӣ ба омӯзиш ва тарзи тафаккур; - технологияи инноватсионӣ дар истеҳсолот; - тафаккури эҷодӣ дар вазъияти корӣ ва ҳаёти дар ҷойҳои шинос ва ношинос; - технологияи инноватсионӣ ва истифодаи он дар истеҳсолот; - роҳҳои такмил додани таҳассуси касбӣ.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - мушоҳидакор; - суботкор; - бодикқат; - боирода.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳатӣ ба саволҳои ҷавоб додан/тестҳо	Шифохӣ ба саволҳои ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи таҳқиқот /case study	Муҳоҷиса	Намоишдихӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи таълимгиранда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Инкишоф додани малакаҳои ҷи гуна саволгузорӣ намудан ва ба он посух додан, андеша ва пайдо кардани ғояҳои нав											
1.1. Инкишоф додани малакаҳои савол додан аз ҳар нуқтаи назар											✓
1.2. Муайян намудани саволҳои асосӣ/мушкilot бо											✓

воситаи манбаи иттилоот ва ғояҳо											
1.3. Савол додан ва зери шубҳа гузоштани посухҳои якҷолаба											√
1.4. Пайдо кардани алоқамандии ашё ва падидаҳое, ки аз ибтидо ба ҳам иртибот надоранд											√
1.5. Маҳорати бовар ва маъқул кунонидани ғояҳои шахсӣ ва нуқтаи назар											√
Элементи 2: Дарёфт намудани роҳҳои ҳалли вазифаҳои гузошташуда ва эҷоди ғояҳои нав											
2.1. Мушоҳида, таҳлил, пурсучӯ, ошкорсозии фарзия, ки дар асоси ғояҳо ҷой гирифтаанд											√
2.2. Истифода намудани манбаи мухталифи иттилоот барои посухҳо, зуд ҷудо намудан ва аз худ кардани маълумоти зарурӣ аз ҳаҷми иттилоот											√
2.3. Бошӯруна ба шакли нав табдил додани иттилоот ва пайдо намудани самтҳои (векторҳои) нави истифодабарӣ											√
2.4. Бурдани баҳсу мунозираи асоснок бе дуршавӣ аз мавзӯи баррасишаванда											√
2.5. Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикру андеша намудан											√
2.6. Ҳал намудани масъалаҳои гузошта бо усули эвристикӣ											√

2.7. Дарёфт намудани ғояҳои нав бо роҳи санҷиш, гузаронидани тадқиқот, таҳлили камбудихо, омӯзиши вариантҳои зиёди гуногуни қабули қарорҳо											√
Элементи 3: Инкишоф додани малакаҳои тафаккури эҷодӣ											
3.1. Омӯхтан ва истифодаи усулҳои тафаккури эҷодӣ барои ғояҳои нав ва ноилшавӣ бо мақсадҳо											√
3.2. Муайян намудани масдудкунанда (блокатор)-ҳои тафаккури эҷодӣ											√
3.3. Пайдо кардани имкони қорбарӣ ва озмоишдихӣ, бо истифодабарии тафаккури эҷодӣ дар вазъияти қорӣ ва ҳаётӣ дар қойҳои шинос ва ношинос											√
3.4. Муошират қардан бо дигарон, гӯш додан ба андешаҳои дигарон оид ба қигуна ғояҳои нав ва тафаккури эҷодиро дастгирӣ ва инкишоф додан, беҳтар қардани тафаккури эҷодӣ											√
Элементи 4: Инкишоф додани таҳассуси қасбӣ											
4.1. Омӯхтани технологияҳои нав											√
4.2. Омода будан ба тағйирёбии муносибатҳои бозоргонӣ											√
4.3. Омӯхтани тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ											√

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити қорӣ, вазъият, шароити асосии қорӣ)

Саволҳо метавонанд бошанд:	- Оё қадом ҳудудҳое вучуд доранд, қи онро бояд ба назар қирифт?
-----------------------------------	---

	- Оё ғояи нав вучуд дорад, ки метавонад ба ин ҳолат орад? - Чӣ тавр ман метавонистам ин масъаларо ҳал кунам? - Оё дигар тарзи иҷрои он вучуд дорад? - Дигарон дар ин ҳолат чӣ тарз кӯшиш мекунам? - Барои ман чӣ лозим аст, то ки онро беҳтар анҷом диҳам? - Ба ман кадом иттилооти иловагӣ зарур аст? - Ба ман чӣ намерасад? Боз чӣ тақозо карда мешавад? - Бо кӣ онро баррасӣ кунам? - Барои чӣ чунин руҳ дода истодааст?
Индуктивӣ, дедуктивӣ ва диалектикаи фикру андеша намудан –ифода мекунад:	- тафаккури индуктивӣ- вақте ки дар асоси як ё якчанд далелҳои хусусӣ ва мушоҳида ҷамъбаст мекунем, қоидаҳои умумӣ мебарорем; - тафаккури дедуктивӣ – усули тафаккур, ки натиҷаи он ҳулосаи мантиқӣ буда, дар он ҳулосаи ҷузъӣ аз умумӣ бароварда мешавад; - тафаккури диалектикӣ - кӯшиши якҷояшавии ақидаҳо/ мушоҳидаҳои ба ҳам муқобил ё ихтилофиро тавсиф менамояд.
Усули эвристикӣ–ин:	- эҳтимоли нисбатан беҳтари стратегия ва тактикаи ғайолияти инсон - ҳалкунандаи масъалаҳои эҷодӣ, яъне дар раванди ҳал намудани масъалаҳои муайян чӣ кор кунад ва дар ин сурат чӣ тавр амал кардан зарур аст.
Ба усули тафаккури эҷодӣ- марбутанд:	- ҳуҷуми зеҳнӣ; - пайдарҳамии амал; - ёрии шабакаи иҷтимоӣ; - ҳаматарафа тасаввур ва андешаронӣ кардан; - бозӣҳои зеҳнӣ; - инъикоси мутобиқатӣ; - истифодаи маҷоз ва қиёс (аналог)-ҳо; - доираи назар; - визуализатсия.
Масдудкунанда- ҳои тафаккури эҷодӣ мешаванд:	- фарҳангӣ; - эҳсосотӣ; - зеҳнӣ; - атрофиён; - оила; - ғоя ва тасаввуроти мо он аст, ки мо чӣ гуна бояд рафтор намоем; - фишороварии ҳамсолон; - пешгирии таваккал; - андешаи «Дар ин ҷо чӣ гуна онро кардан қабул аст?»
Мафҳуми технологияи нав – ин:	- тағйирёбии технологияи истеҳсолоти таҷҳизот, яъне пешрафти техникаи истифодаи технологияи иттилоотӣ, мавод ва ашёи нави таъминкунандаи сатҳи баланди маҳсулоти истеҳсолшаванда, дигаргуншавии муносибати корманд ба кори худ.
Муносибатҳои бозоргонӣ – ин:	- муносибатҳои ташаккулёфтаи иқтисодии байни истеҳсолкунанда, савдогар, харидор, истифодабарандагонӣ

	мол ва хизматрасонӣ, мақомоти идоракунии давлатӣ ва маҳаллӣ оид ба мубодила, тақсироти мол ва хизматрасонӣ, ҳавасмандӣ ба рушди рақобат.
Тағйирёбии арзишҳои шахсиятӣ –ин:	- муносибати навгонии на танҳо тағйирдиҳандаи симои тафаккури шахсӣ, балки муносибат ба таълим, ба ҳар гуна кор дар ҷомеа, қобилияти ғавран арзёбии ҳолат дар ҳар гуна муҳит, интихоби варианти беҳтарини амалкунӣ дар асоси таҷрибаи донишҳои нав мебошад.

Воҳидҳои салоҳиятҳои заминавӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ	МВ 01-1/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат, қоидаҳои техникаи беҳатарӣ дар ҳама марҳилаҳои раванди кори мошинистии кран, инчунин ҳангоми сар задани ҳолатҳои садамавӣ, кор бо низоми барқтаъминкунӣ ва таҷҳизоти барқӣ ва беҳатарӣ аз сӯхторро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - дар ҳама қитъаҳои кори мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): ТС 01-1/01 Гузаштан аз муоинаи тиббӣ. ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста. ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат	1.1. Риоя намудани талаботи санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии қонунгузорӣ оид ба ҳифзи меҳнат. 1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои кор. 1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/корхона.
2. Риоя кардани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ (талаботи умумӣ)	2.1. Гузаштани дастурдиҳӣ (муқаддимавӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшаӣ, мақсаднок) оид ба техникаи беҳатарӣ. 2.2. Гирифтани иҷозатнома (допуск) барои иҷрои корҳо.
3. Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ дар ҳама речаҳои корӣ	3.1. Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ пеш аз оғози кор. 3.2. Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми иҷрои корҳо. 3.3. Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми ҳолатҳои садамавӣ. 3.4. Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ пас аз анҷоми кор. 3.5. Риоя кардани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ ҳангоми кор бо таҷҳизоти барқӣ дар кранҳои металлургӣ насбшуда
4. Риоя кардани қоидаҳои беҳатарӣ аз сӯхтор	4.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба беҳатарӣ аз сӯхтор. 4.2. Санҷидани мавҷудият ва истифодаи воситаҳои оташинишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот. 4.3. Тахлиияи одамон аз қитъаи сӯхтор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат; - риоя кардани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ дар ҳама марҳилаҳои корӣ; - риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми кор бо таҷҳизоти барқии кран; - санҷидани низоми барқтаъминкунии кранҳои истифодашаванда; - истифодаи воситаҳои ғимоявӣ; - тахлиияи одамон ҳангоми сар задани ҳолатҳои фавқулодда дар истеҳсолот; - истифода бурдани воситаҳои оташнишонӣ; - расонидани ёрии аввалия (тодухтурӣ).
Донишҳои талабшаванда:	- қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи меҳнат; - Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон (бандҳои дахлдор оид ба ҳифзи меҳнат); - қоидаҳо, талабот ва дастурамалҳои соҳавии ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - намуд, тартиб ва муҳлатҳои дастурдиҳӣ оид ба техникаи беҳатарӣ; - қоидаҳои техникаи беҳатарии дастурамали дохилии ташкилот/муассиса; - тартиб ва шартҳои гирифтани иҷозатнома (допуск) барои иҷрои корҳои мошинистии кран; - талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми иҷрои корҳои омодагӣ, ҳангоми кор, баъди кор ва ҳолатҳои садамавӣ; - талабот ба ташкил ва таҷҳизонидани ҷойи кории мошинистии кран; - омилҳои хатарноки ба коргар таъсиррасон дар шароити истеҳсолоти металлургӣ; - намуд ва таъйиноти воситаҳои муҳофизати инфиродӣ; - ҳуҷҷатҳои қонунгузорӣ ва меъёрии кафолатдиҳандаи шароитҳои беҳатарӣ ва солимии меҳнат; - талаботи Хадамоти давлатии назорати техники ба ҳолати техники ва хизматрасонии кранҳо; - қоидаҳои техникаи баҳрабардории кранҳои истеҳсолти металлургӣ; - нақшаҳои техникий барқӣ ва тарҳҳои технологӣ; - қоидаҳои насби дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ); - ишораҳои шартӣ ва тасвирҳои ҷадвалии (графикии) шартӣ. - қоидаҳои истифодабарӣ таҷҳизоти барқӣ ва истифодабарандагони қувваи барқ дар кранҳои металлургӣ; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кории мошинистии кран; - қоидаҳои беҳатарӣ аз сӯхтор; - ҷойгиршавӣ ва таъйиноти воситаҳои оташнишонӣ; - тартиби истифодаи воситаҳои оташнишонӣ; - қоидаҳои тахлиияи одамон дар ҳолатҳои фавқулодда;
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор;

	- ташаббускор; - бодикқат; - покизақор; - бомасъулият; - итоат қардан ба шахси вазифааш баланд.
--	---

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди қор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мушоҳиба	Қори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи ҳонанда/ худбаҳоидиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Риоя қардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат											
1.1. Риоя намудани талаботи санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии қонунгузорӣ оид ба ҳифзи меҳнат				√							
1.2. Риоя намудани меъёрҳо ва қоидаҳои қор				√							
1.3. Риоя намудани тартиботи дохилии ташкилот/қорхона				√							
Элементи 2: Риоя қардани қоидаҳои техникаи беҳатарӣ (талаботи умумӣ)											
2.1. Гузаштани дастурдиҳӣ (муқаддимаӣ, ибтидоӣ, такрорӣ, ғайринақшаӣ, мақсаднок) оид ба техникаи беҳатарӣ				√							
2.2. Гирифтани иҷозатнома (допуск) барои иҷрои қорҳо				√							
Элементи 3: Риоя қардани талаботи техникаи беҳатарӣ дар ҳама речаҳои қорӣ											
3.1. Риоя қардани талаботи техникаи беҳатарӣ пеш аз оғози қор				√							
3.2. Риоя қардани талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми иҷрои қорҳо				√							

3.3. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми ҳолатҳои садамавӣ				√							
3.4. Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ пас аз анҷоми кор				√							
3.5. Риоя кардани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо таҷҳизоти барқии дар кранҳои металлургӣ насбшуда				√							
Элементи 4. Риоя кардани қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор											
4.1. Гузаштани дастурдиҳии муқаддимавӣ оид ба бехатарӣ аз сӯхтор				√							
4.2. Санҷидани мавҷудият ва истифодаи воситаҳои оташнишонӣ тибқи дастурамал ва таъйинот	√										
4.3. Тахлиияи одамон аз китъаи сӯхтор	√										

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Талаботи ҳифзи меҳнат:	- низоми чорабиниҳои ҳуқуқӣ, иҷтимоию иқтисодӣ, ташкилию техникӣ, санитарияу гигиенӣ, табобатияу пешгирӣ ва барқароркунӣ, ки мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи меҳнат ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ пешбинӣ гардидаанд ва бехатарӣ, ҳифзи саломатӣ ва қобилияти кори инсонро дар ҷараёни меҳнат таъмин мекунанд.
Қоидаҳои техникаи бехатарӣ –ин:	- низоми чорабиниҳои муташаккилона, санадҳои меъёрӣ, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи таъсири омилҳои хатарноки истеҳсолӣ ба коргар
Гузаштани дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – маъно дорад:	- қабл аз иҷозатдиҳии коргар ба иҷрои вазифаи худ, шахсони масъул оид ба бехатарӣ уҳдадоранд, бо корманд дастурдиҳии техникаи бехатариро гузаронанд. Қоидаи мазкур - шартӣ ҳатмӣ муносибатҳои меҳнатии батартибдаровардашудаи Кодекси Меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад. Гузаштани он ҳатто ба роҳбари ширкат ҳатмист. Танҳо баъди шиносӣ бо дастур оид ба техникаи бехатарӣ кормандро метавон, ба ҷои кори худ иҷозат дод.
Иҷозатнома (допук) барои иҷрои корҳо:	- ҳуҷҷатест, ки бе мавҷудияти он барои иҷро кардани вазифаҳои худ ба мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ иҷозат дода намешавад. Гирифтани иҷозатнома шартҳои зерин дорад: - синну сол аз 18 боло;

	- гузаштан аз муоинаҳои пешакӣ (ҳангоми ба кор қабулшавӣ), даврӣ ва ғайринақшавӣ тибқи муқаррароти қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон; - гузаштан аз таҷрибаҳосилкунӣ (стажировка) тибқи муҳлати муқарраргардида; - гузаштани омӯзиш, дастурдиҳӣ ва санчиши донишҳо оид ба ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ, бехатарии истеҳсолӣ ва аз сӯхтор; - мавҷудияти шаҳодатномаи мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ бо нишон додани навъи крани идорашаванда; - иҷозатнома (допуск) оид ба гурӯҳи II –и бехатарии барқӣ то 1000 В
Қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор – ин:	- низоми тадбирҳои муташаккилона, воситаҳои техникӣ ва усулҳои пешгирикунандаи хатари сар задани оташ, барҳамдиҳии он ва таъсиррасонии омилҳои хатарноки он ба коргарон
Воситаҳои оташнишонӣ –ин:	- воситаи махсуси дар ихтиёрдошта ва инчунин, асбобу анҷоми истифодашаванда барои оташнишонӣ (гидрант, рӯдаҳои оташнишонӣ, оташнишонак, қум, об, чангаки сӯхторнишонӣ, мисрон (лом), бел, сатил ва ғайра).

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳидҳои салоҳият
Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна	МВ 02-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди муоширати шифоҳӣ ва хаттиро ҳангоми иҷрои корҳо тавсиф менамояд. Ҳангоми муошират бо мизочон/фармоишгарон одоби муошират риоя карда мешавад.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: – дар ҳама минтақаҳои қорӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста ва бо мизочон/фармоишгарон.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Муошират кардан бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон	1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии мувофиқ ҳангоми муошират бо ҳамкорон. 1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушкilot, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат. 1.3. Истифода бурдани ибораҳои одӣ ҳангоми гуфтугӯ бо ҳамкорон. 1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои одӣ дар ҷойи кор оид ба масъалаҳои қорӣ.
2. Муошират кардан бо ҳамкорон барои иҷрои корҳои рӯзмарра дар ҷойи кор	2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳо барои нигоҳдории муошират. 2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои нигоҳдории муошират. 2.3. Номбар кардани номгӯи асбоб ва таҷҳизот.
3. Маслиҳат ва дастурдиҳӣ ба ҳамкорон ва зертобеон	3.1. Таъмини иттилоот ва дастурдиҳии возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам. 3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд. 3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои

	огоҳкунанда, манъкунанда ва ишораткунанда ба ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон.
--	--

Малакаҳои талабшаванда:	- малакаҳои робитаӣ ва байнишахсӣ барои таъмини муносибати мусбат ва хушмуомилагӣ бо ҳамкорон; - муошират кардан шифоҳӣ ва хаттӣ дар мавзӯи касбӣ ва рӯзмарра; - тарҷумаи матнҳои самти касбидошта (бо истифодаи луғат); - мунтазам мукамал додани захираи луғавӣ барои такмил додани нутқи шифоҳӣ ва хаттӣ; - истифода бурдани калимаҳои асосӣ, ибора, пешниҳод, захираҳои луғавии барои интиқоли маълумот, вақт, ҷой, фосила, хоҳишмандӣ, дастурҳо барои қонё гардонидани талаботи умумии ҳамкорон; - риоя кардани ишора ва аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда.
Донишҳои талабшаванда:	- воҳидҳои лексикӣ самти касбидошта; - грамматика барои хондани тарҷумаи (бо луғат) матнҳои хориҷии самти касбидошта; - аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишорадиҳанда.
Муносибати талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - боадаб; - ташаббускор; - меҳнатдӯст.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хуҷҷатҳо аз рӯйи таҳқиқот /case study	Мувоҳида	Намоишдӣ/рӯнамоӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоиди	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Муошират кардан бо ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон											
1.1. Истифодаи изҳори хушмуомилагии мувофиқ ҳангоми муошират бо ҳамкорон				√							
1.2. Пешниҳоди иттилооти заминавӣ, воқеӣ, шарҳи мушкilot, сабабҳои он ва маъзаратҳои ҳангоми зарурат				√							
1.3. Истифода бурдани ибораҳои оддӣ ҳангоми				√							

гуфтугӯ бо ҳамкорон											
1.4. Пешниҳоди тавсияҳо, дастурҳои оддӣ дар ҷойи кор оид ба масъалаҳои ҷорӣ				√							
Элементи 2: <i>Муошират</i> кардан бо ҳамкорон <i>барои иҷрои корҳои рӯзмарра</i> дар ҷойи кор											
2.1. Фаҳмидан ва истифода бурдани калимаҳои калидӣ, ибораҳо, хитобҳо барои нигоҳдории муошират				√							
2.2. Истифодаи истинод (ссылки), эзоҳот, маводи мушаххас ва усулҳои дидорӣ (визуалӣ) барои нигоҳдории муошират				√							
2.3. Номбар кардани номгӯи асбоб ва таҷҳизот				√							
Элементи 3: Маслиҳат ва дастурдиҳӣ ба ҳамкорон ва зертобеон											
3.1. Таъмини иттилоот ва дастурдиҳии возеҳ, мухтасар ва пайдарҳам				√							
3.2. Нигоҳ доштани муошират бо истифодаи ибора ва саволҳои мантиқан алоқаманд				√							
3.3. Фаҳмидан ва фаҳмондани аҳамияти аломатҳои огоҳкунанда, манъкунанда ва ишораткунанда ба ҳамкорон ва мизочон/фармоишгарон				√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

<i>Муошират барои иҷрои корҳои рӯзмарра:</i>	- гуфтугӯ бо телефон; - қабули иттилоот; - мукотиба; - пешниҳоди иттилооти оддӣ ҷиҳати иҷрои кор; - посух додан ба саволҳои одии ба кор алоқаманд.
<i>Иттилоот:</i>	- нақшаҳо, аломатҳо, диаграммаҳо, намудҳои таҷҳизот; - аломатҳои иттилоотӣ барои расонидани ёрӣ; - брошураҳо бо забони муайян навишташуда; - лавҳаҳои байналхалқӣ, овезаҳо.
<i>Дастурамалҳо:</i>	- дастурамали вазифавӣ бо забони хориҷӣ; - дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - дастурамал оид ба истифодабарии таҷҳизот ва асбобҳо.

Воҳидҳои салоҳиятҳои касбӣ

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ	МІ 8343-01-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди қабул ва супоридани басти корӣ, омодагӣ ба иҷрои корҳо ва иҷро кардани корҳои боркунӣ – борфарориро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми иҷрои амалиёти боркунӣ, интиқол ва фурувардани ашё, масолеҳ ва таҷҳизоти зарурӣ дар ҷойи/қитъаи корӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия; - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Қабул/супоридани баст (смена)-и корӣ	1.1. Пӯшидани либоси махсус. 1.2. Шинос шудан бо вайронҳои ва эродҳо дар кори кран. 1.3. Санчидани қайдҳо оид ба ҳолати техникий механизм ва элементҳои кран дар китобча (журнал)-и қабул-супоридани баст ва имзо гузоштан дар он. 1.4. Хабар додан ба масъулин оид ба натиҷаи қабул-супоридани баст.
2. Иҷро кардани корҳои омодагӣ	2.1. Гирифтани калид-тег (ключ-бирка). 2.2. Санчидани ҳолати механизм ва элементҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран. 2.3. Санчидани меъёрҳои равшанӣ дар кран ва минтақаи корӣ. 2.4. Аз назар гузаронидани тозагии ҷойи корӣ. 2.5. Санчидани мавҷудияти равшан ва ҳолати равшанмолии механизм ва чузъҳои кран. 2.6. Санчидани созаҳои филизии кран, пайвастиҳои кафшерӣ, парчинӣ ва мурватӣ. 2.7. Гузаронидани муоинаи дидории минтақаи кори кран .
3. Иҷро кардани амалиёт ҳангоми корҳои боркунӣ ва борфарорӣ	3.1. Гузаронидани баҳисобгирии борҳои бардошташаванда. 3.2. Истифода бурдани ишорҳои махсус (низоми мубодилаи ишораҳо) ҳангоми иҷрои корҳо. 3.3. Назорат кардани ҳалқабандии бор. 3.4. Санчидани эъдимодияти мустаҳкамкунии бор. 3.5. Бартараф кардани носозҳои хурд дар раванди кори кран. 3.6. Кор кардан бо ҳуҷҷатҳои кори мувофиқ .
4. Анҷом додани корҳо	4.1. Озод кардани воситаҳои ҳалқабандӣ ва ғаспкунанда аз чангаки борбардори кран. 4.2. Интиқол додани кран ба таваккуфгоҳи муайяншуда. 4.3. Бардоштани чангак ба ҳолати боло. 4.4. Хомӯш кардани кран. 4.5. Қатъ кардан ва қулф задани қатъкунандаи барқ (рубильник). 4.6. Тоза кардани ҷойи корӣ. 4.7. Дар журнали вахтвӣ қайд кардани ҳолати техникий кран.

	4.8. Супоридани калид-тег (ключ-бирка).
Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя кардани талаботи санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - истифода намудани дастурамалҳои техникаи бехатарӣ ва стандартҳо (ГОСТ) оид ба бор кардан, интиқол додан, фаровардан ва анборкунонии борҳо; - идора кардани кранҳои пулии як ва ду чангакдор, крани болорӣ ва гардишкунанда ҳангоми иҷрои корҳои таъмирӣ ва хизматрасонӣ; - гузаронидани хизматрасонии техникии ҳаррӯзаи кранҳои истеҳсолоти металлургӣ ва мониторинги кори самараноки онҳо; - иваз намудани қисмҳои корношоям дар доираи ухдадорихои вазифавӣ; - кор кардан бо ҳуччатҳои истеҳсолӣ-техникӣ; - назорат ва равшанмоӣ намудани механизм ва элементҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран; - истифода бурдани либосҳои махсус ва воситаҳои химоявӣ; - истифода бурдани низоми мубодилаи ишораҳо (сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - назорат кардани ҳалқабандӣ ва мустаҳкамии бор; - ба ҳисоб гирифтани вазн ва тавсифоти борҳои боршаванда; - дидорӣ ошкор кардани тамоилии бор аз параметрҳои додашуда.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ; - дастурамалҳои техникаи бехатарӣ ва стандартҳо (ГОСТ); - намуд, сохт, таъйинот ва принципҳои кори кранҳои дар соҳаи металлургӣ истифодашаванда; - сохт, таъйинот, нақшаҳои принципиалӣ ва қоидаҳои истифодабарии механизм, чузъҳои борғаспкунандаи ивазшаванда ва низомҳои бехатарии дар крани истеҳсолоти металлургии истифодашаванда; - нишонаҳои ҳолати корношоямӣ дастгоҳ ва низоми бехатарӣ; - талаботи низоми тегӣ (биркагӣ) ва супориш-иҷозатномаҳо ҳангоми иҷрои корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кранҳои истеҳсолоти металлургӣ насбшуда; - нақшаҳои захиракунии танобҳои кран; - дастурамалҳои истифодабарӣ ва истеҳсолии мошинисти кран; - талаботи асосии қоидаҳои истифодабарии қисматҳои барқии таҷҳизоти кранҳои борбардор; - лоиҳаҳои иҷрои корҳо, технологияи корҳои боркунӣ, интиқол, борфарорӣ ва анборкунонии ашё ва масолеҳи истеҳсолоти металлургӣ; - нақшаҳои ҷойгиршавии таҷҳизоти технологии

	хизматрасоншаванда; - асосҳои техникаи барқӣ ва челонгарӣ дар доираи иҷрои вазифа зарур; - низоми мубодилаи ишора (сигнал)-ҳо ҳангоми иҷрои корҳо; - нақшаҳои принципиалӣ ва қоидаҳои истифодабарии механизм, чузҳои борғасбкунандаи ивазшаванда крани хизматрасоншаванда; - қоишӣ ва меъёрҳои сараву сақаткунии таҷхизоти банду баст, мошин ва механизмҳои борбардор; - харитаҳои технологияи анборкунонии борҳо; - технологияи корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - нақшаҳои бандубасти борҳо.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - масъулиятнок; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - эҳтиёткор.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусохиба	Қори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худоҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Қабул/супоридани баст (смена)-и корӣ											
1.1. Пӯшидани либоси маҳсус				√							
1.2. Шинос шудан бо вайрониҳо ва эродҳо дар				√							
1.3. Санҷидани қайдҳо оид ба ҳолати техникий механизм ва элементҳои кран дар китобча (журнал)-и қабул-супоридани баст ва имзо гузоштан дар он				√							
1.4. Хабар додан ба масъулин оид ба натиҷаи қабул-супоридани баст				√							

Элементи 2: Иҷро кардани корҳои омодагӣ											
2.1. Гирифтани калид-тег (ключ-бирка)				√							
2.2. Санчидани ҳолати механизм ва элементҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран	√			√							
2.3. Санчидани меъёрҳои равшанӣ дар кран ва минтақаи қорӣ	√			√							
2.4. Аз назар гузаронидани тозагии қойи қорӣ	√			√							
2.5. Санчидани мавҷудияти равшан ва ҳолати равшанмолии механизм ва ҷузъҳои кран	√			√							
2.6. Санчидани созаҳои филизии кран, пайвастиҳои кафшерӣ, парчинӣ ва мурватӣ	√			√							
2.7. Гузаронидани муоинаи дидории минтақаи қорӣ кран				√							
Элементи 3: Иҷро кардани амалиёт ҳангоми корҳои боркунӣ ва борфарорӣ											
3.1. Гузаронидани баҳисобгирии борҳои бардошташаванда				√							
3.2. Истифода бурдани ишорҳои махсус (низоми мубодилаи ишораҳо) ҳангоми иҷрои корҳо	√			√							
3.3. Назорат кардани ҳалқабандии бор	√										
3.4. Санчидани эъдимодияти мустаҳкамкунии бор	√										
3.5. Бартараф кардани носозиҳои хурд дар раванди қори кран				√							
3.6. Қор қардан бо ҳуччатҳои қорӣ мувофиқ				√							
Элементи 4: Анҷом додани корҳо											
4.1. Озод кардани воситаҳои ҳалқабандӣ ва ғаспкунанда аз ҷангаки борбардори кран	√			√							

4.2. Интиқол додани кран ба таваккуфгоҳи муайяншуда	√			√							
4.3. Бардоштани чангак ба ҳолати боло	√			√							
4.4. Хомӯш кардани кран	√			√							
4.5. Қатъ кардан ва қулф задани қатъкунандаи барқ (рубильник)	√			√							
4.6. Тоза кардани ҷойи корӣ	√			√							
4.7. Дар журнали вахтавӣ қайд кардани ҳолати техникии кран	√			√							
4.8. Супоридани калид-тег (ключ-бирка)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Калид-тег (ключ-бирка) - ин:	- калид – тег (марка) лавҳаи гирди филизии диаметраш 50 мм буда, дар он рақамҳо (рақами бақайдгирии кран) тамғазанӣ шудааст ва ба он калиди вобасташуда илова шудааст. Калиди вобасташудаи қулфи механикӣ расиши занҷири идоракунии ғалтаки контактори асосии танҳо як кранро таъмин мекунад ва ба низоми тамосҳои барқӣ чунон дохил шудааст, ки ҳангоми маҳкам кардани қулф расиши занҷирҳои ғалтаки контактори хаттӣ бавучуд меояд. Ҳангоми гирифтани калид аз қулф контакторҳои барқии дар занҷири ғалтак пайваستшуда ҷудо мешаванд. Калид – тег дар дасти кранчӣ меистад ва ҳангоми супоридани басти (смена)-и корӣ ба кранчии қабулкунандаи баст супорида мешавад. Кранчӣ бе калид-тег ба идоракунии кран иҷозат надорад.
Ишораҳои махсус:	- барои додани фармоиш ва алоқа байни машинист кран, чангакбанд ва дигар кормандони муҳандисӣ-техникӣ сигналҳои махсуси ишоравӣ қабул шудаанд. Бо ёрии онҳо ба кранчӣ зуд ва аниқ ба кучо интиқол додан ва фаровардани бор маълумот дода мешавад. Низоми тасдиқшудаи ишораҳо барои сигналдиҳӣ байни чангакбанд ва кранчӣ мавҷуданд. Ба ишораҳои асосӣ «Ист» (стоп)-қатъ кардани ҳама амалҳо, «Бардор» (подъём)-бардоштани бор ё чангак, «Фарор» (опускание)-фаровардани бор ё чангак, «Ба рост», «Ба чап»-ҳаракатҳои уфуқӣ. Инчунин, ишораҳои ёрирасон истифода мешаванд, мисли «Эҳтиёт»-ичро кардани амалиёт бо суръати паст, «Бардоштани тир», «Поён кардани тир» ва ғ-ра. Инчунин, фармоишҳои овозӣ ба мисли «Вира» ва «Майна» маъмулан истифода мешаванд.
Ҳуҷҷатҳои кори мувофиқ-ин:	нақша – супориш, иҷозатнома (допуск) ва амрҳои корӣ, санади қабул-супоридани баст (смена)-и корӣ, дастурамал, санадҳои муоина ва сараву сақаткунии (отбраковка) ҷузъиёт, ҳисобот оид

	ба ичрои кори анҷомшуда, қайдкунӣ дар журналҳои мухтасифи корӣ ва Ғ-ра.
Муоинаи дидории минтақаи кори кран:	- мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ қабули басти корӣ ва гирифтани супориш, инчунин ҳангоми ичрои корҳо бояд мунтазам ҳатти релсӣ ва роҳравҳои гузаргоҳҳо ва ҳатсайри интиқоли борҳоро назорат барад, то ки дар он одамон ё предметҳои бегона мавҷуд набошанд.
Низоми тегӣ (биркагӣ) ва супориш-иҷозатномаҳо ҳангоми ичрои корҳои боркунӣ-борфарорӣ - ин:	- низоми иҷозатдиҳӣ ба ичрои корҳои алоқаманд ба истифодабарӣ, хизматрасонии техникӣ ва таъмири таҷҳизоти кранҳои борбардор, ки ба таъмини беҳатарии ташкили меҳнат ва муқаррар кардани муносибатҳои дурусти истеҳсолӣ байни шахсони иҷрокунаандаҳои ин гуна корҳо равона гардидааст, аз ҷумла, барои пешгирии бақорбарории тасодуфӣ дастгоҳҳои техникӣ, инчунин бо мақсади пешгирии ҳодисаҳои нохуш алоқаманд бо амалҳои номувофиқати кормандони техникӣ ва таъмири.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Гузaronидани муoинаи дидории ҳолати техникий механизм ва элементҳои кран	МІ 8343-02-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди санҷидани механизмҳои борбардор, элементҳои ҳаракаткунанда ва воситаҳои борғаспкунандаи дар кранҳои истеҳсолоти металлургӣ истифодашавандаро тавсиф манамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми қабул, супоридани басти корӣ, баъди таъмир ва хизматрасонии техникий кранҳои истеҳсолоти металлургӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия; - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Гузаронидани муoинаи дидории механизмҳои борбардор	1.1. Санҷидани ҳолати ғарғараи борбардор (лебёдка). 1.2. Санҷидани ҳолати таноб ва занҷирҳои пӯлодии кран. 1.3. Санҷидани ҳолати блокҳои васлгарӣ (монтажные блоки). 1.4. Санҷидани устувона (барабан)-и кран. 1.5. Санҷидани ҳолати аробаи боркаш.
2. Гузаронидани муoинаи дидории элементҳои кран	2.1. Санҷидани ҳолати созаҳои филизӣ. 2.2. Санҷидани ҳолати чархҳои гардишӣ.
3. Гузаронидани муoинаи дидории воситаҳои борғасбкунанда	3.1. Санҷидани ҳолати ҳалқаҳо (стропы). 3.2. Санҷидани ҳолати чангакҳо (крюки). 3.3. Санҷидани чанголҳои ғаспкунанда (клещевые захваты). 3.4. Санҷидани ҳолати ғаспкунандаҳои вакуумӣ
Малақаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ

	ҳангоми гузаронидани муоинаи дидории механизм ва элементҳои кран; - қабул ва супоридани басти корӣ тибқи тартиботи дохилии корхона/ташкilot; - санчидани механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран; - санчидани ҳолати воситаҳои ҳалқабандӣ ва борғаспкунандаи кран; - ошкор кардани ҳолати корношоямӣ механизм, элементҳои кран дидорӣ ва бо истифода аз асбобҳо; - пур кардани китоби бақайдгирии баст (журнали вахтавӣ); - истифода намудани ҳуҷҷатҳои кории мувофиқ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ, санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва бехатарӣ аз сӯхтор; - тартиби қабул ва супоридани баст (смена)-и корӣ; - тартиби пур кардани китобчаи вахтавӣ (баст); - сохт, таъйинот, нақшаҳои принципаалии механизм ва элементҳои кории кран; - сохт, таъйиноти воситаҳои ҳалқабандӣ ва ғаспкунанда; - тарзҳои ҳалқабандӣ ва ғаспкунии бор;
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - масъулиятнок; - ташаббусқор; - эҳтиётқор.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Муҳоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/ худбаҳоидихӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Гузаронидани муоинаи дидории механизмҳои борбардор											
1.1. Санчидани ҳолати ғарғараи борбардор (лебёдка)	√			√							
1.2. Санчидани ҳолати таноб ва занҷирҳои пулодии кран	√			√							
1.3. Санчидани ҳолати блокҳои васлгарӣ (монтажные блоки)	√			√							

1.4. Санчидани устувона (барабан)-и кран	√			√							
1.5. Санчидани ҳолати аробаи боркаш	√			√							
Элементи 2. Гузаронидани муоинаи дидории элементҳои кран											
2.1. Санчидани ҳолати созаҳои филизӣ	√			√							
2.2. Санчидани ҳолати чархҳои гардишӣ	√			√							
Элементи 3: Гузаронидани муоинаи дидории воситаҳои борғасбкунанда											
3.1. Санчидани ҳолати ҳалқаҳо (стропы)	√			√							
3.2. Санчидани ҳолати чангакҳо (крюки)	√			√							
3.3. Санчидани чанголҳои ғаспкунанда (клещевые захваты)	√			√							
3.4. Санчидани ҳолати ғаспкунандаҳои вакуумӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Блоки васлгарӣ - ин:	- механизмest, ки дар раванди амалиёти бордбардорӣ-борфарорӣ истифода мешавад. Таъйиноти блоки васлӣ дар он аст, ки тақвиятро ҳангоми интиқоли бор, инчунин, иваз кардани самти ҳаракати элементҳои чандир, мисли симтаноб, таноб, занчирҳо ва ғайра паст мекунад.
Воситаҳои борғасбкунанда - ин	- абзорҳои махсуси овезоншаванда дар чангаки кран мебошад, ки чузҳои кории кранро ба бор пайваст мекунад ва борро дар ҳолати муайян медорад, мебардорад ва аз ҷой ба ҷой интиқол медиҳад ва мегузорад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Санчидани воситаҳои беҳатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ	МІ 8343-03-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди санчидани ҳолати коршоямии соза ва асбобҳои беҳарарио, ки дар кранҳои истеҳсолоти металлургӣ бо мақсади пешгирӣ кардани ҳолатҳои садамавӣ ва таъмини беҳатарии корҳо пешбинӣ шудаанд, тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - ҳангоми қабули басти корӣ, баъди таъмир ва хизматрасонии техникии крани хизматрасоншаванда.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия	

- МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-01-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникии механизм ва элементҳои кран.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Гузаронидани муоинаи дидории <i>созаҳои бехатарӣ</i>	1.1. Санҷидани ҳолати <i>ҷузъиёти таъҷилоҳӣ</i> . 1.2. Санҷидани ҳолати <i>тамбаҳо</i> . 1.3. Санҷидани ҳолати <i>созаи буферӣ</i> .
2. Гузаронидани муоинаи дидории <i>асбобҳои бехатарӣ</i>	2.1. Санҷидани ҳолати <i>хомушкунандаҳои охир ва садамавӣ</i> . 2.2. Санҷидани ҳолати <i>тамосҳои блокони</i> . 2.3. Санҷидани ҳолати <i>маҳдудкунандаҳои иқтисодии борбардорӣ</i> . 2.4. Санҷидани ҳолати <i>маҳдудкунандаи қатъшавӣ</i> . 2.5. Санҷидани ҳолати <i>асбобҳои муҳофизати координатӣ</i> .

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя намудани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя намудани қоидаҳои санитарияи истеҳсоли ва беҳдошти меҳнат; - риоя намудани талаботи асосии қоидаҳои сохти дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ) дар крани металлургӣ ва қоидаҳои истифодабарии онҳо; - муоина кардани соза ва асбобҳои бехатарӣ дар кран; - баргараф кардани вайронҳои ошкоргардида дар доираи ваколатҳои вазифавӣ; - пур кардани журнали вахтагӣ (смена)-и машинист кран - кор кардан дар асоси ҳуҷҷатҳои меъёрӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат, техникаи бехатарӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор; - тартиби пур кардани журнали вахтавӣ (баст); - сохт ва қоидаҳои истифодабарии техникии таҷҳизот ва элементҳои бехатарии кранҳо; - низоми биркагии бакордарорӣ ва хомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - талаботи Хадамоти давлатии техникӣ ба ҳолати техникӣ ва хизматрасонии кранҳои борбардор; - усул ва воситаҳои таъмини бехатарӣ ҳангоми хизматрасонӣ ва идоракунии кранҳои металлургӣ; - сабабҳои вайроншавии асбоб ва низомҳои бехатарии дар кранҳо ҷойгирбуда;
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор. - бодикқат; - ташкилотчӣ; - покизакор; - масъулиятнок.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худомаҳориди	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Гузаронидани муоинаи дидории созаҳои бехатарӣ											
1.1. Санҷидани ҳолати ҷузъиёти такаҷҳӣ	√			√							
1.2. Санҷидани ҳолати тамбаҳо	√			√							
1.3. Санҷидани ҳолати созаи буферӣ	√			√							
Элементи 2: Гузаронидани муоинаи дидории асбобҳои бехатарӣ											
2.1. Санҷидани ҳолати ҳомушқунакҳои охир ва садамавӣ	√			√							
2.2. Санҷидани ҳолати тамосҳои блокони	√			√							
2.3. Санҷидани ҳолати маҳдудкунандаҳои иқтидори борбардорӣ	√			√							
2.4. Санҷидани ҳолати маҳдудкунандаи қачшавӣ	√			√							
2.5. Санҷидани ҳолати асбобҳои муҳофизати координатӣ	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Соза ва асбобҳои бехатарии кран:	- барои назорат кардани равандҳои корӣ кранҳои истеҳсоли бо якчанд асбоб ва созаҳои махсус мучаҳҳаз шудаанд, ки бехатарии истифодабарии онҳоро таъмин мекунанд. Кранҳо аз уҳдаи миқдори зиёди силсилаи корҳо мебарояд. Бо ин сабаб, назоратбарии равандҳои корӣ на танҳо аз ҷониби мошинистаи кран, аз ҷумла, бо асбоб ва созаҳои махсус, ки дар минтақаҳои таҷҳизоти кран рӯй медиҳанд, ба қайд ва дар хотир мегиранд. Хатарнок аст, агар механизмҳои кран то ҳолати фавқулоддаи
---	---

	эҳтимолӣ мерасанд. Агар ин лаҳзаҳо ба зудӣ ошкор нашаванд ва таҷҳизот манъ нашавад, таваккали сар задани садамаҳои гуногун пайдо мешавад, аз мисоли канда шудани симрӯдаҳо, таноб ва занҷирҳои пӯлодӣ, пайдошавии тарқишҳо ва қачшавии созаҳо, қисман вайроншавӣ ё пурра фурӯравиӣ тамоми созаҳои кран, хатар ба ҳаёти ҳуди мошинист ва ҳамкорон.
Чузъиёти тақягоҳӣ:	- барои кам кардани сарбории динамикӣ (серҳаракатӣ) дар созаҳои филизӣ ҳангоми шикасти меҳварҳои чархҳои гардишии кран хизмат мекунад.
Тамбаҳо:	- дар охири ҳатти релсӣ ҷой гирифта, аз хат баромадани крани борбардарро огоҳ мекунад.
Созаи буферӣ:	- зарбаҳои эҳтимолии байни тақягоҳҳоро сушт мекунад (асосан болиштакҳои резинӣ, Фанарӣ (пружинӣ), сабика (брус)-и ҷӯбин ё механизмҳои навъи гидравликӣ истифода мешаванд).
Хомушқунакҳои охир ва садамавӣ:	- низоми идоракунии механизмҳои борбардор, ки кори онҳо ҳангоми ҳолатҳои муайян метавонад, ба бехатарии истеҳсолӣ ва ҳаёти коргарон таҳдид кунад, бояд бо тугмача ё дигар воситаҳои хомӯшкунӣ (хомӯшқунакҳои охирӣ ва садамавӣ) таъмин бошанд, ки ҳангоми ҳолатҳои ғавқулдда қатъкунии чараёни нокили баркгузаронро таъмин кунанд. Чун қоида, онҳо дар ҳудуди бехатар ҳаракати ҷузъҳои кории механизмҳои кранро маҳдуд мекунад ва дар ҳолати рад кардани низоми боздории механизмҳои кран кори онро қатъ мекунад.
Тамосҳои блокони:	- барои блоконидаи барқ дар дари кабинаи кран дар майдони нишаст, рӯпӯши палкона (люк)-и даромад ва дигар ҷойҳо барои муҳофизати ҳаёт ва саломатии мошинист ҳангоми сар задани ҳолатҳои ғавқулдда.
Маҳдудкунандаҳои иқтидори борбардорӣ:	-сарбориро дар таҷҳизот муайян мекунад, бо параметрҳои додашуда муқоиса мекунад. Ҳангоми баландшавӣ аз меъёри ҷоизӣ бимово (сигнал) медиҳад ва нигоҳдории ҳаракати кран ба амал меояд
Маҳдудкунандаи қачшавӣ:	- барои огоҳкунӣ аз қачшавии хатарноки созаҳои филизии кран хизмат мекунад.
Асбобҳои муҳофизати координатӣ:	- ҳолати фазоии кранро нисбат ба девор, шифт, фарши минтақаи корӣ ва хатҳои интиқоли барқ назорат мекунад. Дар ҳолати вайроншавии параметрҳои додашуда, ҳаракати кран нигоҳ дошта мешавад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Санчидани механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи крани металлургӣ дар речаи бебор	МІ 8343-04-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди санчидани ҳолати кори ҳуди механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи крани металлургӣ ва инчунин, низоми боздории онҳоро дар речаҳои гуногуни корӣ, аз ҷумла дар речаи бебор ҳангоми қабули басти корӣ ва пеш аз иҷро кардани супориши истеҳсолӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - пеш аз оғози корҳо, баъди таъмир ва хизматрасонии техникии механизм ва элементҳои кранҳои борбардор	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста;	

- МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-03-3/01 Санҷидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрий.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Санҷидани ҳолати қорӣи механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунанда	1.1. Санҷидани қори <i>аробаи боркаш</i> (груз тележка). 1.2. Санҷидани ҳаракати чангаки кран. 1.3. Санҷидани ҳаракати редуктори механизми борбардор. 1.4. Ба қор даровардани танобҳои ғарғара. 1.5. Санҷидани ҳолати ҷархзании танобҳо дар ғалтаки механизми борбардор. 1.6. Санҷидани даврзании чангак дар дараҷаи 360°. 1.7. Санҷидани механизми ҳаракаткунандаи пули кран дар ҷор суръати ҳаракат ба самти пеш ва қафо. 1.8. Санҷидани ҳолати мурватҳои редуктор ва навардҳои пайвасткунанда. 1.9. Санҷидани ҳаракати ҷархҳои кран.
2. Санҷидани ҳолати қорӣи низоми боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунанда	2.1. Санҷидани боздории аробаи боркаш (груз тележка). 2.2. Санҷидани боздории механизмҳои ҳаракаткунанда ва борбардори кран дар ҷор суръати ҳаракат ба самти пеш ва қафо. 2.3. Санҷидани ҳолати боздории редуктори механизми ҳаракаткунанда ва борбардор. 2.4. Санҷидани ҳолати боздории ғалтаки танобҳои механизми борбардор. 2.5. Санҷидани ҳолати боздории ҷархҳои кран.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва қоидаҳои техникаи бехатарӣ; - қабул ва супоридани басти қорӣ тибқи тартиботи дохилии қорхона; - ошқор кардани ҳолати қорношоямии механизмҳои ҳаракаткунанда, бардоранда ва низоми боздории онҳо тариқи дидорӣ ва бо истифода аз асбобҳо; - бартараф кардани вайронҳои ошқоргардида дар доираи ваколатҳои вазифавӣ; - дастурамали вазифавии мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ; - истифода намудани либосҳои махсус ва воситаҳои ҳимоявӣ; - истифода намудани дастурамалҳо ва бааста ба идоракунии крани истеҳсолоти металлургӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - сохт ва принсипи қори низоми боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран; - сохт ва принсипи қори механизмҳои ҳаракаткунанда ва бардоранда ва низоми боздории онҳо; - тартиби пур кардани журнали ваҳтавӣ (баст); - низоми биркагии бакордарорӣ ва ҳомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - қоидаҳои бартарафкунии ҳолатҳои садамавӣ.

Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - покизакор; - масъулиятнок; - ташкилотчӣ.
-----------------------------------	---

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳатӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/ худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Санҷидани ҳолати кори механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунанда											
1.1. Санҷидани кори аробаи боркаш (груз тележка)	√			√							
1.2. Санҷидани ҳаракати чангаки кран	√			√							
1.3. Санҷидани ҳаракати редуктори механизми борбардор	√			√							
1.4. Ба кор даровардани танобҳои ғарғара	√			√							
1.5. Санҷидани ҳолати ҷарҳзании танобҳо дар ғалтаки механизми борбардор	√			√							
1.6. Санҷидани даврзании чангак дар дараҷаи 360°	√			√							
1.7. Санҷидани механизми ҳаракаткунандаи пули кран дар ҷор суръати ҳаракат ба самти пеш ва қафо	√			√							
1.8. Санҷидани ҳолати мурватҳои редуктор ва навардҳои пайваस्तкунанда	√			√							
1.9. Санҷидани ҳаракати ҷарҳҳои кран	√			√							
Элементи 2: Санҷидани ҳолати кори низоми боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунанда											

2.1. Санҷидани боздории аробаи боркаш (груз тележка)	√			√							
2.2. Санҷидани боздории механизмҳои ҳаракаткунанда ва борбардори кран дар чор суръати ҳаракат ба самти пеш ва қафо	√			√							
2.3. Санҷидани ҳолати боздории редуктори механизми ҳаракаткунада ва борбардор	√			√							
2.4. Санҷидани ҳолати боздории ғалтаки танобҳои механизми борбардор	√			√							
2.5. Санҷидани ҳолати боздории чархҳои кран	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аробаи боркаш (груз тележка)-ин:	- элементҳои асосии кран буда, борбардорӣ, интиқол ва фаровардани борро тавассути болор иҷро мекунад. Он аз шоту (рама) бо ду болор иборат буда, дар он чархҳои ҳаракатовар ва бебор (холостой) насб шудаанд. Ба сифати механизми борбардор фарғараи барқӣ истифода мешавад
---	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ	МІ 8343-05-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди иҷрои корҳои омодагӣ, идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насб кардани дег (ванна)-и электролизро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми гузаронидани корҳои таъмирӣ ё иваз кардани деги электролиз ба нав.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста; - ТС 04-2/01 Расонидани ёрии аввалия; - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-03-3/01 Санҷидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интиқол додани масолеҳи сохтмонӣ барои	1.1. Интиқол додани созаи оҳану бетонӣ барои таҳкурсии. 1.2. Интиқол додани семент, қум, хок ё маҳлули тайёри

тахкурсии деги электролиз	сементӣ. 1.3. Интиқол додани хишти оташтободар. 1.4. Интиқол додани катод .
2. Иҷро кардани корҳо ҳангоми таҷзия (демонтаж) ва насби дег (ванна)-и электролизӣ	2.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 2.2. Назорат кардани ҳалқабандии деги электролизӣ . 2.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ . 2.4. Санҷидани мустаҳкамии ҳалқабандӣ ва мувозинатии бор. 2.5. Интиқол додани дег ба хатсайри муайяншуда. 2.6. Фаровардани дег дар ҷойи муқарраршуда (дар коргоҳи таъмирӣ/платформаи нақлиёт ё тахкурсии дег).

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя кардани талаботҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - омода кардани кран ба кор; - идора кардани кран ҳангоми таъмини ашё а масолеҳи заорурӣ барои таъмир, тозакунии таҷҳизоти металлургӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - дидорӣ ошкор кардани тамоилӣ дар қори кран аз параметрҳои додашуда; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди қори кран; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - нақшаҳои захиракунии танобҳои кран (запасовка); - дастурамал оид ба истифодабарии қрани истеҳсолоти металлургӣ ва дастурҳои истеҳсолӣ; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - низоми биркагии бакордарорӣ ва ҳомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи қории мошинисти кран; - қоидаҳои бартарафкунии ҳолатҳои садамавӣ; - нақшаҳои бандубасти борҳо
Муносибатҳои талабшаванда ба қор:	Чунин бояд буд: - бодикқат; - покизақор; - масъулиятнок; - эҳтиётқор; - ташаббусқор; - ташкилотчӣ.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳолиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Муҳоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳолиҳӣ	Баҳолиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани масолеҳи сохтмонӣ барои таҳкурсии деги электролиз											
1.1. Интиқол додани созаи оҳану бетонӣ барои таҳкурсий	√			√							
1.2. Интиқол додани семент, қум, хок ё маҳлули тайёри сементӣ	√			√							
1.3. Интиқол додани хишти оташтобовар	√			√							
1.4. Интиқол додани катод	√			√							
Элементи 2: Иҷро кардани корҳо ҳангоми таҷзия (демонтаж) ва насби дег (ванна)-и электролизӣ											
2.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
2.2. Назорат кардани ҳалқабандии деги электролизӣ	√			√							
2.3. Гузаронидани бардошти санчишӣ	√			√							
2.4. Санчидани мустаҳкамии ҳалқабандӣ ва мувозинатии бор	√			√							
2.5. Интиқол додани дег ба хатсайри муайяншуда	√			√							
2.6. Фаровардани дег дар ҷойи муқарраршуда (дар коргоҳи таъмирӣ/платформаи нақлиёт ё таҳкурсии дег)	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Дег (ванна)-и электролизӣ:	- дар истеҳсолоти металлургӣ бо роҳи электролизӣ бисёр филизотро истеҳсол мекунанд, аз мисоли алюмин, мис, манган, хром, титан ва ғ-ра. Мисол, барои гирифтани алюмин тоза дар ваннаи махсуси филизӣ маъдани ғудохтаи 900 °C алюминдор дар шакли омехтаи кимиёвӣ (одатан дар шакли оксидҳо) мерезанд. Баъд, ба ванна милаҳои ангиштӣ меандозанд, ки ҳамчун анод , худди ванна бошад, ҳамчун катод хизмат мекунанд. Ҳангоми гузаштани қувваи барқ тариқи ғудозиш дар таҳҷойи ванна алюминии моеъ ҷудо мешавад, ки аз сӯроҳии таҳҷойи ванна рехта мешавад.
Бардошти санҷишии бор:	- баъди он, ки бор ҳалқабандӣ шуд ва пеш аз интиқоли он мошинисти кран новобаста аз намуд ва андозаи бор онро ба баландии 20-30 см. мебардорад. Баъди муътакид шудан оид ба мувозинатӣ, алвонҷнаххӯрӣ ва муттамарказ будани бор, мошинисти кран амалиётро давом медиҳад.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор ба деги электролизӣ	МІ 8343-06-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодашавӣ ба иҷрои корҳо, интиқол ва насб кардани коллекторро ба деги электролизӣ тавсиф менамояд	
Истифодаи воҳиди салоҳияти мазкур: - ҳангоми иҷрои корҳои таъмирӣ ва хизматрасонии техникаи деғҳои электролизӣ	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - ТС 03-1/01 Кор кардан дар даста; - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-03-3/01 Санҷидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МІ) ВС
1. Интиқол додани коллектор ба коргоҳи электролизӣ	1.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.2. Назорат кардани ҳалқабандии коллектор . 1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ. 1.4. Санҷидани мувозинатии коллектор. 1.5. Интиқоли коллектор ба коргоҳи электролизӣ.
2. Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор дар деги электролизӣ	2.1. Шинондани коллектор ба деги электролизӣ. 2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои ҳалқабандӣ. 2.3. Анҷом додани кор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя кардани талаботи санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - иҷро кардани амалиёти омодагӣ бо кор; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - муайян кардани вазни коллектори деги электролизӣ; - санҷидани бозътимодии ғасбкунӣ ва банду басти коллектор; - дидорӣ ошкор кардани тамоилӣ дар кори кран аз параметрҳои додашуда; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - сохт, таъйинот, нақшаҳои принципаӣ ва қоидаҳои истифодабарии механизм, ҷузъҳои борғасбкунандаи ивазшаванда, асбоб ва дастгоҳҳои бехатарии крани хизматрасоншаванда; - нақшаҳои захиракунии танобҳои кран (запасовка); - дастурамал оид ба истифодабарии крани истеҳсолоти металлургӣ ва дастурҳои истеҳсолӣ; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - низоми биркагии бакордарорӣ ва хомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кори мошинисти кран; - қоидаҳои бартарафкунии ҳолатҳои садамавӣ; - нақшаҳои бандубасти борҳо.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодикқат; - покизакор; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - зирак; - масъулиятнок

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Хаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худоҷӯдиҳӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани коллектор ба коргоҳи электролизӣ											
1.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
1.2. Назорат кардани ҳалқабандии коллектор	√			√							
1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
1.4. Санҷидани мувозинагии коллектор	√			√							
1.5. Интиқоли коллектор ба коргоҳи электролизӣ	√			√							
Элементи 2: Идора кардани қран ҳангоми насби коллектор дар деги электролизӣ											
2.1. Шинондани коллектор ба деги электролизӣ	√			√							
2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои ҳалқабандӣ	√			√							
2.3. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Коллектори деги электролизӣ – ин:	- коллектор ё ба истилоҳи дигар- қаппаки аноди деги электролизӣ мебошад, ки дар он милаи алюминӣ ва шоҳаи пӯлодӣ байни худ пайваст шудаанд ва ғулла (втулка)-и пӯлодӣ насб шудааст.
--	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани қран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ	MI 8343-07-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди гузаронидани корҳои омодагӣ, ҳалқабандӣ, интиқол ва насб ё иваз кардани аноди пухтаро дар деги электролизӣ тавсиф менамояд.	

Истифодаи воҳиди салоҳият: - Ҳангоми гузаронидани корҳои таъмирӣ, хизматрасонии техникии деғҳои электролизӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникии механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-03-3/01 Санҷидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрий; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-06-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор ба деги электролиз.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МІ) ВС
1. Интиқол додани аноди пухта	1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.2. Назорат кардани ҳалқабандии анод. 1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ. 1.4. Санҷидани мувозинатии анод. 1.5. Интиқол додани анод ба коргоҳи электролизӣ.
2. Насб кардани аноди пухта дар коллектори деги электролизӣ	2.1. Шинондани анод дар коллектори деги электролиз. 2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз анод. 2.3. Анҷом додани кор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - омода кардани кран ба кор; - санҷидани ҳолати механизм ва элементҳои кории кран; - санҷидани сатҳи раған ва рағғанмоӣ кардани механизмҳои кран; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - арзёбии ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - иҷро намудани корҳои рағғанмолии механизм ва элементҳои кран; - пур кардани журнали ваҳтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи санитарияи истеҳсолӣ ва бехдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - нишонаҳои вайронии кори механизм ва элементҳои кран; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷроӣ корҳо; - низоми биркагии бакордарорӣ ва ҳомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кории мошинисти кран; - дастурамали расонидани ёрии аввалия.

Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - покизақор; - ташаббусқор; - ташкилотчӣ; - бомасъулият.
-----------------------------------	--

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳодихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани аноди пухта											
1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
1.2. Назорат кардани ҳалқабандии анод	√			√							
1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
1.4. Санҷидани мувозинатии анод	√			√							
1.5. Интиқол додани анод ба коргоҳи электролизӣ	√			√							
Элементи 2: Насб кардани аноди пухта дар коллектори деги электролизӣ											
2.1. Шинондани анод дар коллектори деги электролиз	√			√							
2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз анод	√			√							
2.3. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аноди пухта-ин:	- яке аз амсилаҳои ғоиданоки соҳаи металлургияи ранга маҳсуб меёбад, аз ҷумла барои гирифтани алюмин тарқиқ электролитӣ хизмат мекунад. Аноди пухтаи деги электролизӣ аз блоки карбони пухта иборат буда, бо каналҳои амудӣ дар сатҳи поёнии кории дег дар ҳолати майлон насб шудааст.
------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми диҳиши ашёи хом ба деги электролизӣ	МІ 8343-08-3/01

Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омода кардани кран ба кор, боркунӣ, интиқол ва таъмин намудани деги электролизӣ бо гилхок, кролит, фтор, намак ва дигар ашёи барои истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ зарурро дар деги электролизӣ тавсиф менамояд.

Истифодаи воҳиди салоҳият:

- барои таъмини раванди технологияи истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ.

Шартҳои қаблӣ (пешакӣ):

- МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;
- МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ;
- МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран;
- МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ;
- МІ 8343-06-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор ба деги электролизӣ;
- МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ.

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МІ) ВС
1. Интиқол додани гилхок ба деги электролизӣ	1.1. Насб кардани компрессори кран ба лӯлаи гилхоктаъминкунанда. 1.2. Ба кор даровардани компрессори кран. 1.3. Кашидани гилхок ба зарф (бункер)-и захиракунандаи кран. 1.4. Шиқастани қарахши гилхок бо болғаи пневматикӣ. 1.5. Додани гилҳоки нав аз бункер ба деги электролизӣ тариқи компрессор.
2. Интиқол додани кролит, фтор ва намак ба деги электролизӣ	2.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 2.2. Назорат кардани ҳалқабандии ашёҳо. 2.3. Гузаронидани бардошти санчишӣ. 2.4. Санчидани мувозинатии бор. 2.5. Интиқол додани ашёҳо ба ҷойи махсус. 2.6. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз бор. 2.7. Анҷом додани кор.

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - омода кардани кран ба кор; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо;
-------------------------	---

	- бартараф кардани вайрониҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - интиҳоб кардани воситаҳои борбардорӣ вобаста ба намуд ва тавсифоти бор; - интиқол ва таъмин кардани ашёҳои зарурӣ барои истеҳсоли маҳсулоти истеҳсолоти металлургӣ дар деги электролизӣ; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - сохт, таъйинот ва тарзи кори компрессори дар крани металлургӣ насбшуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - намуд, хусусиятҳои химиявӣ ва физикии ашёҳо барои истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ; - низоми биркагии бакордарорӣ ва ҳомӯшкунӣ таҷҳизот ва механизмҳои кран; - сохт ва тарзи кори низомҳои боздорӣ ва блокони дар кранҳои борбардор; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кории мошинисти кран.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - покизакор; - бомаъсулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Хатӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии хулосаҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани гилҳок ба деги электролизӣ											
1.1. Насб кардани компрессори кран ба лӯлаи гилҳоктаъминкунанда	√			√							

1.2. Ба кор даровардани компрессори кран	√			√							
1.3. Кашидани гилхок ба зарф (бункер)-и захиракунандаи кран	√			√							
1.4. Шикастани қарахши гилхок бо болғаи пневматикӣ	√			√							
1.5. Додани гилхоки нав аз бункер ба деги электролизӣ тариқи компрессор	√			√							
Элементи 2: Интиқол додани кролит, фтор ва намак ба деги электролизӣ											
2.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
2.2. Назорат кардани ҳалқабандии ашёҳо	√			√							
2.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
2.4. Санҷидани мувозинатии бор	√			√							
2.5. Интиқол додани ашёҳо ба ҷойи махсус	√			√							
2.6. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз бор	√			√							
2.7. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Гилхок-ин:	- булӯрҳои беранге, ки дар об ва ҳомиз (кислота)-ҳо об намешаванд, танҳо дар маҳлулҳои тафсон ва ғудохтаҳои ишқорҳо об мешаванд
-------------------	---

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми кашида гирифтани филизи ғудохта аз деги электролизӣ	MI 8343-09-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди боркунӣ, интиқол ва насби дӯли беҳаво ва тавассути он аз деги электролизӣ ҷаббидан ва интиқол додани филизи ғудохтаро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - барои таъмини раванди технологияи истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - MI 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ;	

- МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникии механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ; - МІ 8343-08-3/01 Идора кардани кран ҳангоми диҳиши ашёи хом ба деги электролизӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Насб кардани дӯли беҳаво (вакуумный ковш) ба деги электролизӣ	1.1. Назорат кардани насби дӯли беҳаво ба ҷангаки борбардор. 1.2. Гузаронидани бардошти санҷишӣ. 1.3. Санҷидани мувозинати дӯли беҳаво. 1.4. Интиқол додани дӯли беҳаво ба деги электролизӣ.
2. Кашида гирифтани филизи гудохта аз деги электролизӣ	2.1. Ворид намудани лӯлаи ҷаббанди дӯли беҳаво ба дохили деги электролизӣ. 2.2. Нигоҳ доштани дӯл то пур шудани он аз филизи гудохта. 2.3. Интиқол додани филизи гудохта ба дӯли кушода.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - омода кардани кран ба кор; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - назорат кардани раванди ҳалқабандӣ, мустаҳкамии ғаспи борҳо; - аз деги электролизӣ ба дӯли беҳаво кашида гирифтани филизи гудохта, интиқол додан ва ҳолӣ кардани он дар дӯлҳои кушода; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунӣ ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - сохт, таъйинот ва принсипи кори дӯлҳои беҳаво, тавсифоти техникӣ, вазн ва ҳаҷми андозавии онҳо; - тарз ва усулҳои гирифтани ва холикунии филизоти гудохта тавассути дӯлҳои беҳаво.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - покизақор; - ташаббусқор; - бомасъулият.

Дастур оид ба чамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифоҳӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Чамъоварии хуччатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бози нақшӣ	Далелҳои чамъовардаи хонанда/худбаҳодиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Насб кардани дӯли беҳаво (вакуумный кофш) ба деги электролизӣ											
1.1. Назорат кардани насби дӯли беҳаво ба чангаки борбардор				√							
1.2. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
1.3. Санҷидани мувозинатии дӯли беҳаво	√			√							
1.4. Интиқол додани дӯли беҳаво ба деги электролизӣ	√			√							
Элементи 2: Кашида гирифтани филизи гудохта аз деги электролизӣ											
2.1. Ворид намудани лӯлаи ҷаббандаи дӯли беҳаво ба дохили деги электролизӣ	√			√							
2.2. Нигоҳ доштани дӯл то пур шудани он аз филизи гудохта	√			√							
2.3. Интиқол додани филизи гудохта ба дӯли кушода	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Дӯли беҳаво - ин:	- зарфи махсус барои резиши филизи гудохта таъйин шуда, аз баданаи филизии дохилаш бо масолеҳи оташтобовар бўтабандишуда (футеронӣ), болор (траверса)-и борбардор, сарпӯши кушодашаванда ва лӯлаи ҷаббанда иборатаст. Барои гирифтани филизи гудохта аз деги электролизӣ истифода мешавад.
-------------------	--

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми насби рамаи анод дар деги электролизӣ		МІ 8343-10-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди гузаронидани корҳои омодагӣ, интиқол ва насб ё иваз кардани рамаи анодро дар деги электролизӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳият: -ҳангоми гузаронидани корҳои таъмирӣ, хизматрасонии техникий деги электролизӣ.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникий механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ; - МІ 8343-09-3/01 Идора кардани кран ҳангоми кашида гирифтани филизи ғудохта аз деги электролизӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МІ) ВС	
1. Интиқол додани рамаи анод	1.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.2. Назорат кардани ҳалқабандии рамаи анод . 1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ. 1.4. Санҷидани мувозинатии рамаи анод. 1.5. Интиқол додани рамаи анод ба деги электролизӣ.	
2. Насб кардани рамаи анод дар аноди пухта	2.1. Шинондани рама дар коллектори деги электролизӣ. 2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз рамаи анод. 2.3. Анҷом додани кор.	

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - омода кардани кран ба кор; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷроӣ корҳо;

	- ҷойи муқарраршудаи насби рамаи анод дар деги электролизӣ; - низоми биркагии бакордарорӣ ва хомӯшкунӣ таҷҳизот ва механизмҳои кран.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - ташаббускор; - ташкилотчӣ; - бомасъулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодихии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худомаҳоридихӣ	Баҳодихии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани рамаи анод											
1.1. Интиҳоб кардани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ				√							
1.2. Назорат кардани ҳалқабандии рамаи анод	√			√							
1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
1.4. Санҷидани мувозинатии рамаи анод	√			√							
1.5. Интиқол додани рамаи анод ба деги электролизӣ	√			√							
Элементи 2: Насб кардани рамаи анод дар аноди пухта											
2.1. Шинондани рама дар коллектори деги электролизӣ	√			√							
2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои борғаспкунанда аз рамаи анод	√			√							
2.3. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Рамаи анод - ин:	- воситаи ғасбкунанда барои овезон кардани анод ва кутти(кожух)-и он хизмат мекунад. Он аз мувозӣ ҷойгиршудаи болори дутабири буриш (сечение)-и калон, ки кӯндаланг пайваст шудаанд, иборат аст.
-------------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми рехтани филизи гудохта ба дӯли кушода ва омехтакунак (миксер)	МІ 8343-11-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди интиқол додан, дар дӯли кушода ва омехтакунак ҳолӣ кардани филизи гудохтаро тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - барои таъмини раванди технологияи истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ; - МІ 8343-10-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби рамаи анод дар деги электролизӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷроӣ (МІ) ВС
1. Рехтани филизи гудохта ба дӯли кушода (литейный ковш)	1.1. Доштани дӯли беҳаво дар болои дӯли кушода. 1.2. Назорат кардани резиши филизи гудохта ба дӯли кушода. 1.3. Интиқол додани дӯли беҳаво ба коргоҳи электролизӣ.
2. Рехтани филизи гудохта ба омехтакунак (миксер)	2.1. Бардоштани дӯли кушода. 2.2. Интиқол додани дӯли кушода назди омехтакунак. 2.3. Назорат кардани резиши филизи гудохта ба омехтакунак. 2.4. Интиқол додани дӯли кушода то аробаи филизкашон. 2.5. Фаровардани дӯли кушода дар аробаи филизкашон. 2.6. Анҷом додани кор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - омода кардани кран ба кор; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - назорат кардани раванди ҳалқабандӣ, мустаҳкамии ғаспи борҳо; - аз деги электролизӣ ба дӯли беҳаво кашида гирифтани филизи гудохта, интиқол додан ва ҳолӣ кардани он дар дӯлҳои кушода; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран;
-------------------------	---

	- пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркағӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи санитарияи истеҳсоли ва бехдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идорақунӣ ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - сохт, таъйинот ва принсипи кори дӯлҳои беҳаво, тавсифоти техникӣ, вазн ва ҳаҷми андозавии онҳо; - тарз ва усулҳои гирифтани ва холикунии филизоти гудохта тавассути дӯлҳои беҳаво.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодикқат; - покизақор; - ташаббусқор; - бомаъсулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоидиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳоидиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Рехтани филизи гудохта ба дӯли кушода (литейный ковш)											
1.1. Доштани дӯли беҳаво дар болои дӯли кушода				√							
1.2. Назорат кардани резиши филизи гудохта ба дӯли кушода	√			√							
1.3. Интиқол додани дӯли беҳаво ба коргоҳи электролиз	√			√							
Элементи 2: Рехтани филизи гудохта ба омехтақунак (миксер)											

2.1. Бардоштани дӯли кушода	√			√							
2.2. Интиқол додани дӯли кушода назди омехтакунак	√			√							
2.3. Назорат кардани резиши филизи гудохта ба омехтакунак	√			√							
2.4. Интиқол додани дӯли кушода то аробаи филизкашон	√			√							
2.5. Фаровардани дӯли кушода дар аробаи филизкашон	√			√							
2.6. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Дӯли кушода - ин:	- барои қабули филизи гудохта аз дӯли беҳаво, нигоҳдории кӯтоҳмуддат, интиқол, софкорӣ ва резиши он ба қолабҳои рехтагарӣ таъйин шудааст. Аз рӯи интиқол мешаванд - дастӣ, монорелсӣ ва кранӣ, аз рӯи шакл – махрутӣ (конические) ва устувонагӣ (барабанные), аз рӯи тарзи резиш – бинидор, чойникӣ ва тамбавӣ (стопорные).
Омехтакунак - ин:	- ба сифати омехтакунак дар истеҳсоли алюмин кураҳои инъикоскунанда (нурафкан)-и муқовимат (отражательные печи сопротивления) ва захиракунадаи филизоти гудохта васеъ истифода мешаванд. Дар омехтакунакҳо барои гирифтани ҳулаҳои баландсифат речаи ҳароратӣ дақиқ танзим мешавад, ҳарорати на танҳо ҳулаҳо, балки гармкунакҳои барқӣ низ назорат карда мешаванд.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ	МІ 8343-12-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омодагӣ ба иҷрои корҳо, назорат кардани ҳалқабандӣ, интиқол додан ва андохтани аноди нопухтаро ба кураи анодпазӣ тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - ҳангоми иҷрои равандҳои технологияи истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ;	

- МІ 8343-11-3/01 Идора кардани кран ҳангоми рехтани филизи гудохта ба дӯли кушода ва омехтакунак (миксер).

Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Интиқол додани аноди нопухта	1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.2. Назорат кардани ҳалқабандии аноди нопухта . 1.3. Гузаронидани бардошти санчишӣ. 1.4. Санчидани мувозинатии бор. 1.5. Интиқол додани аноди нопухта ба кураи анодпазӣ .
2. Андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ	2.1. Дохил кардани аноди нопухта ба кураи анодпазӣ. 2.2. Ҷойкунонии анод дар дохили кура. 2.3. Пур кардани бункери кран аз қимаи аноди сӯхта тавассути компрессор. 2.4. Пӯшондани кураи анод бо қимаи аноди сӯхта.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - муайян кардани вазн ва тавсифоти бор, боэътимодии ғасбкунӣ ва банду бастии он; - дидорӣ ошкор кардани тамоилӣ дар кори кран аз параметрҳои додашуда; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - истифода бурдани воситаҳои ҳимоявии инфиродӣ ва оташнишонӣ; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми бирқағӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - тавсифоти техникӣ ва хусусиятҳои созавии механизм ва элементҳои мошинҳои борбардор; - ҷоиш ва меъёрҳои сараву сақаткунии таҷхизоти банду баст, мошин ва механизмҳои борбардор; - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷхизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - нақшаҳои принципалии барқӣ ва кинематикии механизм ва элементҳои кран; - нақшаҳои захиракунии танобҳои кран (запасовка); - дастурамал оид ба истифодабарии крани истеҳсолоти металлургӣ ва дастурҳои истеҳсолӣ; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - талаботи асосии қоидаҳои сохти дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ) ва қоидаҳои истифодабарии таҷхизот ва истеъмолкунандаҳои барқии крани металлургӣ;

	- низоми биркагии бакордарорӣ ва хомӯшкунӣ таҷҳизот ва механизмҳои кран; - сохт ва тарзи кори низомҳои боздорӣ ва блокони дар кранҳои борбардор; - омилҳои хатарноки таъсиррасон дар шароити истеҳсолоти металлургӣ; - ҳуҷҷатҳои қонунгузорӣ ва меъёрии кафолатдиҳандаи шароитҳои беҳатарӣ ва солимӣ меҳнат; - талаботи Хадамоти давлатии назорати техникӣ ба ҳолати техникӣ ва хизматрасонии кранҳои борбардор; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кории мошинисти кран; - қоидаҳои бартарафкунии ҳолатҳои садамавӣ; - нақшаҳои бандубасти борҳо.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор - бодикқат; - покизагор; - масъулиятнок.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худомаҷлиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Интиқол додани аноди нопухта											
1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
1.2. Назорат кардани ҳалқабандии аноди нопухта	√			√							
1.3. Гузаронидани бардошти санҷишӣ	√			√							
1.4. Санҷидани мувозинатии бор	√			√							
1.5. Интиқол додани аноди нопухта ба <i>қураи анодпазӣ</i>	√			√							

Элементи 2: Андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ											
2.1. Дохил кардани аноди нопухта ба кураи анодпазӣ	√			√							
2.2. Ҷойкунонии анод дар дохили кура	√			√							
2.3. Пур кардани бункери кран аз қимаи аноди сӯхта тавассути компрессор	√			√							
2.4. Пӯшондани кураи анод бо қимаи аноди сӯхта	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Аноди нопухта - ин:	- масолеҳи анодӣ буда, яке аз элементҳои калидии технологияи истеҳсоли элетролитии алюмин ба шумор меравад. Анодҳои ангиштӣ ё массаи анодӣ чун қоида, дар худии заводи алюминӣ истеҳсол ё коркард мешаванд. Ба сифати ашӯи истеҳсоли массаи анодӣ ва анодҳои ангиштсанг (масолеҳи пайвастананда) ва коксии нафтӣ истифода мешаванд.
Кураи анодпазӣ - ин:	- дастгоҳи барқӣ-ҳароратӣ буда, дар он тафсиши филизот аз ҳисоби гузаронидани ҷараёни барқ байни анод ва катод рӯй мебарояд. Дар истеҳсолоти рехтагарӣ барои ғудохтани масолеҳ истифода мешаванд. Аз ғудохтаҳо сабика-нимтайёрҳо тайёр карда мешаванд ва баъд аз нав ғудохта, ба шаклҳои дароварда мешаванд. Таъйиноти асосии онҳо ин ғудозиш ва софкунии филизот мебошад. Таҷҳизот ва маҷмӯиҳои онҳо: • бўтабандӣ (футеровка); • анодҳо; • ҷараёнгузаронҳо; • низоми сардкунанда; • датчикҳои назоратӣ; • низоми газтозакунии; • ҳавокашак.

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми гирифтани аноди пухта аз кураи анодпазӣ	МІ 8343-13-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди омода кардани кран, гирифтани аноди пухта аз кура, интиқол додани онро ба лонгерон тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - ҳангоми иҷрои равандҳои технологияи истеҳсоли маҳсулоти металлургӣ	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи беҳатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-02-3/01 Гузаронидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран;	

- МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ; - МІ 8343-12-3/01 Идора кардани кран ҳангоми андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Гирифтани аноди пухта аз кураи анодпазӣ	1.1. Тоza кардани кураи анодпазӣ аз қимаи аноди сӯхта. 1.2. Ғасб кардани аноди пухта бо анбӯри махсуси анодқап (клевш). 1.3. Бардоштани аноди пухта аз кураи анодпазӣ. 1.4. Интиқол додани аноди пухта ба лонгерон .
2. Интиқол додани аноди пухта ба лонгерон	2.1. Шинондани аноди пухта болои лонгерон. 2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои ҳалқабандӣ аз анод. 2.3. Анҷом додани кор.

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - тахминӣ муайян кардани вазн ва тавсифоти бор, боэътимодии ғасбкунӣ ва банду басти он; - дидорӣ ошкор кардани тамоили дар кори кран аз параметрҳои додашуда; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - истифода бурдани воситаҳои ҷимоявии инфиродӣ ва оташнишонӣ; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ ҳангоми корҳои боркунӣ-борфарорӣ ва ҷойкунонии борҳо; - тавсифоти техникӣ ва хусусиятҳои созавии механизм ва элементҳои мошинҳои борбардор; - ҷоиш ва меъёрҳои сараву сақаткунии таҷхизоти банду баст, мошин ва механизмҳои борбардор; - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷхизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - нақшаҳои принципалии барқӣ ва кинематикии механизм ва элементҳои кран; - нақшаҳои захиракунии танобҳои кран (запасовка); - дастурамал оид ба истифодабарии крани истеҳсолоти металлургӣ ва дастурҳои истеҳсолӣ; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - талаботи асосии қоидаҳои сохти дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ) ва қоидаҳои истифодабарии таҷхизот ва истеъмолкунандаҳои барқии крани металлургӣ;

	- низоми биркагии бакордарорӣ ва хомӯшкунӣ таҷҳизот ва механизмҳои кран; - сохт ва тарзи кори низомҳои боздорӣ ва блокони дар кранҳои борбардор; - омилҳои хатарноки таъсиррасон дар шароити истеҳсолоти металлургӣ; - ҳуҷҷатҳои конунгузорӣ ва меъёрии кафолатдиҳандаи шароитҳои бехатарӣ ва солимии меҳнат.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодикқат; - покизақор; - масъулиятнок.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳоиди маҳсулоти тайёр	Ҳагӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Муҳоҷиса	Намоишдихӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худомаҷлиҳӣ	Баҳоиди тарафи сеюм
Элементи 1: Гирифтани аноди пухта аз кураи анодпазӣ											
1.1. Тоza кардани кураи анодпазӣ аз қимаи аноди сӯхта	√			√							
1.2. Ғасб кардани аноди пухта бо анбӯри маҳсули анодқап (клев)	√			√							
1.3. Бардоштани аноди пухта аз кураи анодпазӣ	√			√							
1.4. Интиқол додани аноди пухта ба лонгерон	√			√							
Элементи 2: Интиқол додани аноди пухта ба лангерон											
2.1. Шинондани аноди пухта болои лонгерон	√			√							
2.2. Назорат кардани озодкунии воситаҳои ҳалқабандӣ аз анод	√			√							
2.3. Анҷом додани кор	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Лонгерон - ин:	-тасмаи интиқолдиҳандаи гилдиракӣ (роликовый транспортёр) буда, барои интиқол додани аноди пухта ва нопухта ба дигар қитъа (коргоҳ)-и корӣ хизмат мекунад.
-----------------------	--

Номи воҳиди салоҳият	Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани деги электролизӣ ва кураи анодпазӣ	МІ 8343-14-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди тозакунии деғҳои электролизӣ ва кураҳои анодпазиро аз хоқаҳои сӯхтаи анод тавсиф менамояд.	
Истифодаи воҳиди салоҳият: - ҳангоми ҳолӣ кардани деғҳои электролизӣ ва кураҳои анодпазӣ аз филизоти гудохта.	
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-05-3/01 Идора кардани кран ҳангоми таҷзия ва насби деги электролизӣ; - МІ 8343-07-3/01 Идора кардани кран ҳангоми насби аноди пухта дар деги электролизӣ; - МІ 8343-13-3/01 Идора кардани кран ҳангоми гирифтани аноди пухта аз кураи анодпазӣ.	
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС
1. Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани деги электролизӣ аз пасмондаҳо	1.1. Интиҳоб кардани зарфи махсус. 1.2. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.3. Интиқол додани зарф ба деги электролизӣ. 1.4. Интиқол додани пасмондаҳои деги электролизӣ ба воситаи нақлиётӣ.
2. Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани кураи анодпазӣ аз хокаи сӯхтаи анод	2.1. Дохил кардани лӯлаи ҳавокаши компрессор ба дохили кураи анодпазӣ. 2.2. Ба кор даровардани компрессори кран. 2.3. Интиқол додани хокаи сӯхтаи анод бо фишори ҳаво ба бункери ҷамъкунанда .

Малақаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя кардани талаботҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - дар даста кор кардан; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ; - истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - бартараф кардани вайронҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - арзёбӣ намудани ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ;
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - сохт, таъйинот ва тарзи кори компрессори дар крани

	металлургӣ насбшуда; - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии ва асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - талаботи асосии қоидаҳои сохти дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ) ва қоидаҳои истифодабарии таҷҳизот ва истеъмолкунандаҳои барқии крани металлургӣ; - сохт ва тарзи кори низомҳои боздорӣ ва блокони дар кранҳои борбардор; - талабот ба меъёрҳои равшанӣ дар қитъаи кори мошинисти кран; - дастурамали расонидани ёрии аввалия.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодикқат; - покизақор; - бомаъсулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаттӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худомаҷлиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
Элементи 1: Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани деги электролизӣ аз пасмондаҳо											
1.1. Интиҳоб кардани зарфи маҳсус	√			√							
1.2. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ	√			√							
1.3. Интиқол додани зарф ба деги электролизӣ	√			√							
1.4. Интиқол додани пасмондаҳои деги электролизӣ ба воситаи нақлиётӣ	√			√							

Элементи 2: Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани кураи анодпазӣ аз хокаи сӯхтаи анод											
2.1. Дохил кардани лӯлаи ҳавокаши компрессор ба дохили курраи анодпазӣ	√			√							
2.2. Ба кор даровардани компрессори кран	√			√							
2.3. Интиқол додани хокаи сӯхтаи анод бо фишори ҳаво ба бункери ҷамъкунанда	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Бункери ҷамъкунанда:	- барои ҷамъоварӣ ва интиқоли филизоти шикаста ва дигар партовҳои металлӣ, ки дар раванди истеҳсоли металлургия ба вучуд меоянд, пешбинӣ шудааст.
-----------------------------	---

Номи воҳиди салоҳият		Рамзи воҳиди салоҳият
Идора кардани кран ҳангоми интиқол додани маҳсулоти тайёр ба анбор ва воситаҳои нақлиётӣ		МІ 8343-15-3/01
Воҳиди салоҳияти мазкур раванди боркунӣ, интиқол додан, фаровардан ва ҷойкунонии маҳсулоти истеҳсолоти металлургиро дар анбор ва воситаҳои нақлиётӣ тавсиф менамояд.		
Истифодаи воҳиди салоҳият: - ҳангоми анборкунонӣ ва таъмини дархосткунандагон бо маҳсулоти тайёр.		
Шартҳои қаблӣ (пешакӣ): - МВ 01-1/01 Риоя кардани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - МІ 8343-01-3/01 Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ; - МІ 8343-14-3/01 Идора кардани кран ҳангоми тоза кардани деги электролизӣ ва кураи анодпазӣ.		
Элементҳои ВС	Меъёрҳои иҷрои (МИ) ВС	
1. Идора кардани кран ҳангоми интиқол додани маҳсулоти тайёр ба анбор	1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ. 1.2. Назорат кардани ҳалқабандии маҳсулот. 1.3. Интиқол додани маҳсулот ба анбори корхона. 1.4. Фаровардани маҳсулот дар ҷойи муқарраршуда.	
2. Идора кардани кран ҳангоми бор кардани маҳсулоти тайёр ба воситаҳои нақлиётӣ	2.1. Муайян намудани хусусиятҳои техникии бор . 2.2. Бор кардани маҳсулоти тайёр ба платформаи қатора . 2.3. Бор кардани маҳсулоти тайёр ба кузови автомобили боркаш.	

Малакаҳои талабшаванда:	- риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - риоя кардани талаботҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - дар даста кор кардан; - дидорӣ назорат кардани минтақаи корӣ;
-------------------------	--

	- истифода бурдани сигналҳои ишоратӣ; - баргараф кардани вайрониҳои хурди ошкоргардида дар раванди кори кран; - арзёбии ҳолати низомҳои боздории механизмҳои борбардор ва ҳаракаткунандаи кран ва танзимкунии кори онҳо; - равшанмолии механизм ва элементҳои кран; - пур кардани журнали вахтавӣ; - иҷро кардани талаботи низоми биркагӣ ва супориш-иҷозатнома барои иҷро кардани амалиёти борбардорӣ; - тарз ва усулҳои боркунии маҳсулоти тайёри истеҳсолоти металлургӣ дар воситаҳои нақлиётӣ.
Донишҳои талабшаванда:	- қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ; - талаботи санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити зист (экология); - нишонаҳои вайронии асбоб ва низоми бехатарӣ, низоми идоракунии асбобҳои назоратӣ, таҷҳизоти механикӣ, барқӣ ва электронии дар кран ҷойгиршуда; - низоми сигналдиҳии ишоратӣ (низоми мубодилаи сигналҳо) ҳангоми иҷрои корҳо; - талаботи асосии қоидаҳои сохти дастгоҳҳои барқӣ (ПУЭ) ва қоидаҳои истифодабарии таҷҳизот ва истеъмолкунандаҳои барқии крани металлургӣ; - низоми биркагии бакордарорӣ ва ҳомӯшкунии таҷҳизот ва механизмҳои кран; - тарз ва усулҳои боркунии маҳсулоти тайёри истеҳсолоти металлургӣ дар воситаҳои нақлиётӣ.
Муносибатҳои талабшаванда ба кор:	Чунин бояд буд: - эҳтиёткор; - бодиккат; - ташкилотчӣ; - ташаббускор; - покизақор; - бомаъсулият.

Дастур оид ба ҷамъоварии далелҳо

Элемент ва меъёрҳои иҷро	Мушоҳидаи бевоситаи раванди кор	Баҳодиҳии маҳсулоти тайёр	Ҳаггӣ ба саволҳо/тест ҷавоб додан	Шифохӣ ба саволҳо ҷавоб додан/Мусоҳиба	Кори лоиҳавӣ	Ҷамъоварии ҳуҷҷатҳо аз рӯи тадқиқот /case study	Мубоҳиса	Намоишдиҳӣ (Презентатсия)	Бозии нақшӣ	Далелҳои ҷамъовардаи хонанда/худбаҳоидиҳӣ	Баҳодиҳии тарафи сеюм
--------------------------	---------------------------------	---------------------------	-----------------------------------	--	--------------	---	----------	---------------------------	-------------	---	-----------------------

Элементи 1: Идора кардани кран ҳангоми интиқол додани маҳсулоти тайёр ба анбор											
1.1. Интиҳоб намудани воситаҳои борғаспкунандаи мувофиқ				√							
1.2. Назорат кардани ҳалқабандии маҳсулот	√			√							
1.3. Интиқол додани маҳсулот ба анбори корхона	√			√							
1.4. Фаровардани маҳсулот дар ҷойи муқарраршуда	√			√							
Элементи 2: Идора кардани кран ҳангоми бор кардани маҳсулоти тайёр ба воситаҳои нақлиётӣ											
2.1. Муайян намудани хусусиятҳои техникий бор				√							
2.2. Бор кардани маҳсулоти тайёр ба платформаи қатора	√			√							
2.3. Бор кардани маҳсулоти тайёр ба кузови автомобили боркаш	√			√							

Навсонӣ (вариативӣ) (муҳити корӣ, вазъият, шароити асосии корӣ)

Хусусиятҳои техникий бор – ин:	- маҷмӯи параметрҳоро дар бар мегиранд, ки хосиятҳои физикӣ ва химиявӣ бор, инчунин андоза, вазн ва дигар хусусиятҳои марбут ба интиқол ва нигоҳдории онро тавсиф мекунанд.
Платформаи қатора:	- яке аз намудҳои вағони боркаш, ки ба ҳамлу нақли байнишаҳрӣ ва байналмилалӣ талабот дорад. Созаи он барои интиқоли борҳои дарозандоза, ғайриандоза, мисли лӯлаҳои филизӣ, арматура, таҷҳизот, дастгоҳҳои вазнин ва дигар объектҳо муносиб мебошад.

Ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ

Ҳифзи меҳнат

Ба кори мустақилонаи мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ шахсоне иҷозат дода мешаванд, ки синнашон 18 ва аз он боло аст, аз муоинаи тиббӣ, аз дастурдиҳии муқаддимавӣ, аз омӯзиш ва таҷрибаҳосилкунӣ дар ҷойи кор, санчиши дониши талаботи ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ гузаштаанд ва дорои гурӯҳи на паст аз 2-и бехатарии барқӣ ва тахассуси мувофиқ мебошанд.

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ вазифадор аст:

- иҷро кардани он корҳое, ки дар дастурамали корӣ муқаррар гардааст;
- иҷро кардани қоидаҳои дохилии тартиботи меҳнат;
- истифода бурдани воситаҳои ғимоявии инфиродӣ ва коллективӣ;
- қатъиян риоя кардани талаботи ҳифзи меҳнат;
- фавран хабардор кардани роҳбари бевосита ё болоӣ оид ба ҳама гуна ҳолатҳои хатарнок ба ҳаёт ва саломатии одамон таҳдидкунанда, оид ба ҳар як ҳодисаи нохуш, бад шудани вазъи саломатии худ, аз ҷумла зоҳир шудани аломатҳои шадиди бемории касбӣ;

- гузаштан аз омӯзиши усул ва тарзҳои бехатарии иҷроии корҳо ва расонидани ёрии аввалия ба зарардида дар истеҳсолот, дастурдиҳӣ оид ба ҳифзи меҳнат, санчиши дониши қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ;

- гузаштан аз муоинаи тиббии ҳатмии даврӣ (дар ҷараёни фаъолияти меҳнатӣ), инчунин, муоинаи ғайринавбатии тиббӣ бо роҳхати корфармо дар ҳолатҳои пешбинишудаи Кодекси меҳнат ё дигар қонунҳо;

- тавонистани расонидани ёрии аввалияи тодухтурӣ ба зарардидагон аз ҷараёни барқӣ ва дигар ҳодисаҳои нохуш;

- тавонистани истифодабарии воситаҳои аввалияи сӯхторхомӯшкунӣ.

Ҳангоми кори мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ метавонанд, омилҳои истеҳсолии хатарнок ва зараровари зерин таъсир расонанд:

- конструксияҳои харобшуда, ҷисмҳои афтанда;
- равшаннокии нокифояи минтақаи корӣ;
- нокифоягии равшании табиӣ;
- серчангиву ғубор, газолудии ҳавои минтақаи корӣ;
- ҳарорати баланд ё пастии ҳавои минтақаи корӣ;
- аҳамияти баланди ҷараён дар занҷири барқӣ;
- зарбаи ҷараёни барқӣ;
- афтодан аз баландӣ ва ғ..

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ мутобиқи меъёрҳои намунавии соҳавӣ ва шартномаи коллективӣ бояд ройгон бо либоси махсус, пойафзоли махсус ва дигар воситаҳои ғимоявии инфиродӣ таъмин бошанд.

Техникаи бехатарӣ

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба чанд намуд ҷудо мешаванд. Таснифоти дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ – ин марҳилаи муҳими фаъолияти ҳар як ширкат, корхона, аз ҷумла муассисаҳои таълимии таҳсилоти

ибтидоии касбӣ-техникӣ маҳсуб меёбад. Дастурдиҳӣ тақсим мешавад, аз рӯи мақсад, тавсифот, муҳлат, шахси мансабдор, инчунин, аз ваколатдори онро гузаронанда. Ҳама масъалаҳои таъмини бехатарӣ дар истеҳсолотро мутахассиси дорои таҳассуси муайяншуда ҳал мекунад.

Дастурдиҳии муқаддимагиро оид ба техникаи бехатарӣ муҳандиси техникаи бехатарӣ ё мутахассиси дипломдор, оне ки иҷрои ин гуна уҳдадорӣ тибқи фармон ваколатдор шудааст, мегузаронад. Ба дастурдиҳии муқаддимагӣ метавонанд мутахассисони масъули бехатарии тиббӣ ва зиддисўхтор ҷалб шаванд.

Дастурдиҳии муқаддимагӣ оид ба техникаи бехатарӣ ба ҳамаи кормандони ба кор оғознамуда, новобаста аз собиқаи корӣ, синну сол, сатҳи таҳсилот гузаронида мешавад. Он барои хонандагоне, ки таҷрибаомўзии истеҳсолӣ мегузаранд, инчунин барои кормандони сафари хизматиномада ва муваққатӣ ҳатмӣ мебошад.

Дастурдиҳӣ оид ба техникаи бехатарӣ бояд маълумотро оид ба ҳама воситаҳои ғимоявии коллективона ва инфиродии дар корхона вучуддошта, инчунин тартиби додани онҳоро инъикос намояд. Ба дастурдиҳии мазкур масъалаҳои расонидани ёрии аввалия ба шахсони зарардида ҳангоми сўхтор ё дигар ҳодисаҳои нохуш дарҷ мегарданд. Ин намуд дастурдиҳӣ ба кормандон дар утоқи техникаи бехатарӣ гузаронида мешавад ва истифодаи воситаҳои техникӣ омўзиш ва воситаҳои айёниро дар назар мегирад.

Хусусияти дастурдиҳии аввалия дар он иборат аст, ки он на дар утоқи мутахассиси техникаи бехатарӣ, балки бевосита дар ҷойи корӣ гузаронида мешавад. Шахсоне, ки вазифодоранд, онро гузаранд:

- кормандони нав, аз ҷумла, кормандони кироя;
- кормандони дар ду ё якчанд ҷой коркунанда тариқи шартномаи муҳлатнок;
- кормандони сафари хизматиномада;
- хонандагони дар таҷрибаомўзии истеҳсолибуда;
- дигар шахсони дар фаъолияти корхона иштироккунанда.

Дастурдиҳии такрориро на кам аз як маротиба дар ним сол мегузаронанд. Санаи гузарониш дар журнали дастурдиҳии техникаи бехатарӣ сабт карда мешавад

Ин чорабиниҳои мазкур дар доираи ТИКТО аҳамияти махсусро доранд. Масалан, пеш аз гузаронидани машғулиятҳои амалӣ дар муассисаҳои таълимӣ, омўзгор дар ҳар як дарс алгоритми амалҳои хонандагонро такрор мекунад, саволҳои дар мавзӯи дастурдиҳӣ дахлдоштаро медиҳад. Ин чорабинӣ таваккали бавучудоии ҳодисаҳои нохушро дар машғулиятҳои амалӣ паст мекунад, омўзгорро аз ҳолатҳои нохуш, алоқаманд бо вайрон кардани дастурҳои додаи ӯ аз ҷониби хонандагон, эмин медорад.

Дастурдиҳии ғайринақшагӣ дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми мақоми қонунӣ гирифтани тағйиротҳои ба ҳифзи меҳнат дахлдор дар қонунгузориҳои ватанӣ;
- ҳангоми тағйирёбии раванди технологӣ дар истеҳсолот;

- дар сурати навкунии (модернизатсия) таҷҳизот ва механизмҳо;
- ҳангоми вайронкунии талаботи ҳифзи меҳнат, ки он ба садама ва ҳодисаи нохуш овардааст;
- бо талаботи мақомоти назоратӣ ва шахсони мансабдор;
- ҳангоми танаффус дар кор зиёда аз сӣ рӯз - барои мансабҳои дорои омилҳои зараровар ва хатарнок, шаст рӯз - барои дигар кормандон;
- бо қарори шахсии кордиханда.

Дастурдиҳии мақсаднок дар ҳолатҳои зерин гузаронида мешавад:

- ҳангоми корҳои якмаротиба
 - ҳангоми амалӣ кардани чорабиниҳои оммавӣ дар корхона;
 - бартараф кардани садамаҳо, ҳолатҳои фавқулодда.
- Мундариҷа ва ҳаҷми он аз ҳолати мушаххас муайян карда мешавад.
- Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ намудҳои дастурдиҳии мувофиқро тибқи муҳлатҳои дастурамали техникаи беҳатарӣ мегузарад.

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ бо либосҳои махсус, воситаҳои химояви инфиродӣ ва системаи эҳтиётӣ, тибқи меъёрҳои таъсдиқнамудаи роҳбари корхона, таъмин карда мешавад.

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ вазифадорааст:

- қоидаҳои тартиботи дохилии меҳнатиро риоя кунад;
- қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ, беҳдошти меҳнат ва ҳифзи муҳити атрофро риоя кунад;
- талаботи дастурамал оид ба ҳифзи меҳнат ва дигар дастурамалҳое, ки дониши онҳо барои мутобиқатӣ ба уҳдадорҳои мансабӣ ҳатмӣ аст, иҷро кунад;
- речаи зиддисўхтори корхонаро риоя кунад.

Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ талаботи техникаи беҳатариро дар ҳама речаҳои корӣ риоя мекунад, аз ҷумла:

Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ пеш аз оғози корҳо дар назар дорад:

- пӯшидани либосҳои махсус ва воситаҳои муҳофизатӣ.
- санҷидани коршоямии механизм, созаҳои филизӣ ва дигар ҷузъҳои кран.
- санҷидани мавҷудияти абзорҳои блокони, асбоб ва дастгоҳҳои беҳатарии кран.
- риоя кардани техникаи беҳатарӣ ҳангоми даромадан ба кабинаи кран.
- санҷидани тавора (ограждение)-ҳои қисматҳои ҷараёнгузар, ҳаракаткунанда ва даврзанандаи дастрас дар кран.

Риоя кардани талаботи техникаи беҳатарӣ ҳангоми иҷрои корҳо дар назар дорад:

- иҷро кардани корҳои беҳатари борбардорӣ, интиқол, боздорӣ ва фаровардани бор.
- пеш аз боркунӣ, интиқол ва фаровардани бор санҷидани набудани ҳалқабандон ё дигар кормандон дар минтақаи хатарноки кори кран.
- назорат кардани ҳалқабандӣ тибқи нақшаи ҳалқабандии бор.

- ичро кардани бардошти санчишӣ барои санчидани низоми боздорӣ, мустаҳкамии ҳалқабандӣ ва мувозинати бор.

Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ ҳангоми ҳолатҳои садамавӣ дар назар дорад:

- дарҳол қатъ кардани кори кран.
- дар ҳолати сӯхтор қатъ кардани асбобҳои барқии кабина.
- тарк кардани кабина ва ба роҳбарият хабар додан.
- даъват кардани ёрии таъҷилий/дастаи оташнишонӣ.
- қатъ кардани ҳама дастгоҳҳои идоракунӣ, гирифтани калид-тег (ключ-бирка)

Риоя кардани талаботи техникаи бехатарӣ пас аз анҷоми кордар назар дорад:

- гирифтани ҳалқаҳо аз чангак.
- бардоштани чангак ба ҳолати боло.
- мондани кран дар ҷойи таваккуфи муайяншуда.
- қатъ кардан ва қулф задани қатъкунандаи барқ (рубильник).

Риоя кардани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ҳангоми кор бо таҷҳизоти барқии кран дар назар дорад:

- истифода бурдани воситаҳои бехатарии барқӣ.
- гузаронидани муоинаи дидории муҳаррикҳои барқӣ.
- санчидани ноқил ва симрӯдаҳои барқгузарони кран.
- санчидани ҳолати заминваслаи кран.
- санчидани ҳолати ҷевон, лавҳаҳои муҳофизатӣ ва қатъкунандаҳои барқ.
- санчидани мавҷудияти қолинчаи диэлектрикӣ дар кабинаи кран.

Дастурдиҳӣ ба таълимгирандагон

Вобаста ба таҳассус, гузаронидани дастурдиҳии таълимгирандагон талаботҳои ҳудро дорад. Масалан, омӯзгори таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ пеш аз ҳар машғулиятҳои амалӣ ба таълимгирандагон дастурдиҳии ҷориро оид ба ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ мугузаронад ва дар журнали Техникаи бехатарӣ оид ба гузаронидани он қайд мекунад.

Ғайр аз ин, намудҳои махсуси дастурдиҳӣ мавҷуд аст, ки пеш аз баромадан ба таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ гузаронида мешаванд. Иҷозати шахсоне, ки аз дастурдиҳӣ, аз омӯзиш ва санчиши дониш оид ба ҳифзи меҳнат нагузаштаанд, ба баромадан ба таҷрибаомӯзӣ манъ аст.

Талабот ба довталабон

Хоҳишмандоне, ки меҳоханд касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» - ро омӯзанд ва салоҳияти сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро азхуд кунанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- ҳуҷҷатҳои мувофиқи талаботи муассисаи таълимӣ пешниҳод кардан;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Талабот ба омӯзгорон

Омӯзгороне, ки сатҳи 3 - юми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистонро касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»-ро меомӯзонанд, бояд ба талаботи умумии зерин ҷавобгӯ бошанд:

- доштан донишҳои касбии дидактикӣ и методологияи ТАС;
- методикаи таълими салоҳиятхоро доништан;
- на кам аз 5 соли таҷрибаи корӣ доштан;
- ҷисмонӣ ва равонӣ солим будан;
- сатҳи таҳассусии омӯзгор аз дараҷаи 4-ми ТМТ Ҷумҳурии Тоҷикистон паст набошад;
- аз муоинаи тиббӣ гузаштан.

Рӯйхати асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ

Номгӯии асбоб, таҷҳизот ва масолеҳҳои зарурӣ барои таълими на зиёда аз 25 таълимгиранда (∞ - ҳангоми зарурат).

Асбобҳо	Миқдор	Таҷҳизот	Миқдор	Мавод/дигар лавозимот	Миқдор
Калидҳои динамометрӣ	5 дона	Компрессор	1 адад	Воситаҳои сӯхторхомушкунӣ	∞
Калидҳои ошиқ-машук	5 дона	Таҷҳизоти таълимӣ		Аломатҳои огоҳикунанда	∞
Калидҳои салибмонанд	5 дона	Проектор	1 адад	Тавораҳои муҳофизатӣ	∞
Калидҳои андохташаванда	5 дона	Флипчарт	1 адад	Солидор	∞
Калиди шашрӯяи дохилӣ	5 дона	Тахта	10 адад	Нигрол	∞
Калидҳо	5 дона	Компютерҳо	25 адад	Равған	∞
Асбобҳои асосӣ		Экран	1 адад	Воситаҳои борғаспкунанда	∞
Мегаомметр	5 дона	Тахтаи электронӣ/интерактивӣ	1 адад	Таноб (канат)-и борбардор	∞
Микрометр	5 дона	Лавозимоти дафтардорӣ		Маводи таълимӣ	
Тестер-мултиметр	5 дона	Қоғазӣ А4		Стандарти салоҳиятҳо	5 адад
Компрессор	5 дона	Дафтар (журнал)		Барномаи таълимии модуль	5 адад
Чароғи сайёр	5 дона	Маркер		Дастур	∞
Сих барои ченкунии сатҳи равшан	5 дона	Флипчарт		Китобҳо	25 адад
Анбур	5 дона	Қалам		Видео (CD)	∞
Анбури симбур (Кусачки)	5 дона	Блокнот			∞
Анбури паҳннӯл	5 дона				
Мурваттоб	5 маҷмуъ				

Рӯйхати адабиёт

- Ралуптов Б.М. Электрооборудование кранов металлургических предприятий 3-е изд., перераб. и доп. — М : Металлургия. 1990.
- Типовая инструкция для крановщиков (машинистов) по безопасной эксплуатации мостовых и козловых кранов (РД 10-103-95) Москва ПИО ОБТ 1997
- М.П. Александров, М.М. Гохберг, А.А. Ковини др.; Под общ. ред. М.М. Гохберга Справочник по кранам: В 2 т. Т. 2. Характеристики и конструктивные схемы кранов. Крановые механизмы, их детали и узлы Техническая эксплуатация кранов.—М.: Машиностроение, 1988.
- Методические указания по обследованию специальных металлургических кранов. ОАО НТЦ Промышленная безопасность (2006 г.)
- Краны грузоподъемные. основные положения расчета НИИинформтяжмаш, 129835, ГСП, Москва, И- 90
- Никитин Ю. А., Сероштан В. И., Соколов С. А., Вершинский А.В., Никитин К. Д. Специальные грузоподъемные машины: Кн. 1. Специальные грузозахватные устройства. Специальные мостовые краны: учеб. пособие. Красноярск: ИПК СФУ, 2009
- Иванов С. А. Металлургические подъемно-транспортные машины. Конвейеры. Учебное пособие. Москва: МИСИС, 2009
- Гилев А.В., Анушенков А.Н., Бражников А.В., Куликовский В.С., Стовманенко А.Ю., Шигин А.О., Николаев Д.М. Металлургические подъемнотранспортные машины: электрон. учеб.- метод. комплекс дисциплины Красноярск: Красноярская государственная академия цветных металлов и золота, 2
- Правила устройства и безопасной эксплуатации грузоподъемных кранов. ПБ 10-382-00/ Госгортехнадзор России. — М., 2001
- Невзоров Л.А. и др. Устройство и эксплуатация грузоподъемных кранов. — М.: ИЦ «Академия», 2000
- Богорад А.А., Загузин А.Т. Мостовые краны и их эксплуатация: учебное пособие для проф. образования. — М.: Высшая школа, 1984
- Логвинов В.А. Производственное обучение машинистов кранов металлургического производства: Метод. пособие. — М.: Высшая школа, 1987
- Ушаков Н.С. Мостовые электрические краны. — Л.: Машиностроение, 1988
- Камышев А.Г. Мостовые электрические краны: Учеб. пособие для проф. образования. _ М.: Металлургия, 1972
- Федосеев В.Н. Пособие машинисту мостового крана. — М.: Машиностроение, 1984
- Вергазов В.С. Руководство для крановщиков и стропальщиков: в вопросах и ответах. — М.: Московский рабочий, 1982
- Сапко А.И. Механическое и подъемно-транспортное оборудование электрометаллургических цехов. —М.: Металлургия, 1986.

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХАРИТАИ ФУНКЦИОНАЛӢ

Соҳа: Саноат (металлургӣ)

Касб: Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ

Рамзи касб (СБТМ-08/ISCO-08): МӢ 8343

Замимаи 1

Харитаи функционалии касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»

ФУНКСИЯҲО		ВАЗИФАҲО					
А	Такмил додани малакаҳои бокортаъминкунӣ	А-1. Кор кардан дар даста	А-2. Такмил додани таҳассуси касбӣ	А-3. Истифода бурдани технологияҳои иттилоотӣ-компютерӣ	А-4. Муошират кардан бо забони хориҷӣ дар сатҳи миёна	А-5. Ҳал кардани ҳолатҳои муноқишавӣ	А-6. Гузаштан аз аттестатсияи давлатӣ
		В-1. Гузаштан аз муоинаи тиббӣ	В-2. Гузаштан аз дастурдиҳии техникаи бехатарӣ	В-3. Риоя намудани қоидаҳои техникаи бехатарӣ	В-4. Истифода бурдани либосҳои мазҳсус ва воситаҳои химоявӣ	В-5. Истифода бурдани асбоб ва механизмҳои коршоям	В-6. Риоя кардани қоидаҳои бехатарӣ аз сӯхтор
В	Риоя намудани қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатарӣ	В-7. Расонидани ёрии аввалияи тиббӣ					
С	Иҷро кардани корҳои омодагӣ	С-1. Гирифтани иҷозатнома (допуск) ба кор	С-2. Гирифтани супориш	С-3. Гузaronидани муоинаи дидории ҳолати техникаи механизм ва элементҳои кран	С-4. Санҷидани воситаҳои бехатарии кран мувофиқи ҳуҷҷатҳои меъёрӣ	С-5. Санҷидани механизмҳои крани металлургӣ дар речаи бебор	С-6. Санҷидани коршоямии низомҳои боздорӣ ва блокони кран дар речаи бебор
		Д-1. Муайян намудани тавсифи кор	Д-2. Иҷро кардани корҳои боркунӣ-борфарорӣ	Д-3. Идора кардани кран ҳангоми таҷзияи деги электролиз	Д-4. Идора кардани кран ҳангоми насби деги электролиз	Д-5. Идора кардани кран ҳангоми таъмини масолеҳи сохтмонӣ барои таҳкурсии деги электролиз	Д-6. Идора кардани кран ҳангоми насби коллектор ба деги электролиз
Д	Идора кардани кранҳои пулии як ва ду чангакдор, крани болорӣ ва гардишқунада ҳангоми иҷрои корҳои таъмирӣ ва хизматрасонӣ						

Е	Идора кардани кранҳои пулии чангакӣ, рафакӣ (консолӣ), рафакӣ-гардишӣ Ҳангоми таъмини раванди технологӣ	Е-1. Идора кардани кран Ҳангоми тоза кардани кураи анодпазӣ	Е-2. Идора кардани кран Ҳангоми андохтани аноди нопухта дар кураи анодпазӣ	Е-3. Идора кардани кран Ҳангоми пӯшонидан ва тоза кардани кура аз қимма (засыпка)-и анод	Е-4. Идора кардани кран Ҳангоми гирифтани аноди пухта аз кура	Е-5. Идора кардани кран Ҳангоми тоза кардани аноди пухта аз хокаи сӯхта	Е-6. Интиқол додани аноди пухта ба лонгерон (тасмаи интиқолдиҳанда)
		Е-7. Интиқол додани анод ба коргоҳи (сеҳи) электролизӣ					
Ғ	Идора кардани кранҳои пулӣ-рехтагарӣ (омехтақунанда (миксерӣ), рехтагарӣ ва резишӣ Ҳангоми интиқол ва ҳолиқунии дӯл бо филизи моеъ ва дажғол	Ғ-1. Идора кардани кран Ҳангоми иваз кардани анод дар деги электролизӣ	Ғ-2. Идора кардани кран Ҳангоми интиқоли гилхок ба деги электролизӣ	Ғ-3. Идора кардани кран Ҳангоми диҳиши ашӯи хом ба деги электролизӣ	Ғ-4. Идора кардани кран Ҳангоми истифодаи болғаи пневматикӣ	Ғ-5. Идора кардани кран Ҳангоми насби дӯли беҳаво (вакуумӣ) дар деги электролизӣ	Ғ-6. Идора кардани кран Ҳангоми насби рамаи анод ба деги электролизӣ
		Ғ-7. Идора кардани кран Ҳангоми интиқоли пасмондаҳои аноди сӯхта ва каф (сӯхта)-ҳои анод					
Г	Идора кардани крани пулӣ барои луч кардани сабика (слиток)-ҳо аз қолиби рехтагарӣ (изложниц), чанголи, фаршӣ-	Г-1. Ба ҳолати корӣ даровардани кран	Г-2. Идора кардани кран Ҳангоми интиқоли филизи гудохта ба дӯли кушода	Г-3. Идора кардани кран Ҳангоми интиқоли дӯли кушода ба коргоҳи рехтагарӣ	Г-4. Идора кардани кран Ҳангоми резиши филизи гудохта ба омехтақунак (миксер)	Г-5. Идора кардани кран Ҳангоми интиқоли маҳсулоти тайёр ба анбор	Г-6. Идора кардани кран Ҳангоми борқунии маҳсулоти тайёр ба воситаҳои нақлиётӣ

	сарпӯшӣ, пратсет-кран ва нишонишӣ барои танӯраҳои камеравӣ ва оҳангарӣ						
Н	Анҷом додани раванди корҳо	Н-1. Озод кардани кран аз воситаҳои борбардор-борғасбкунанда	Н-2. Тоза кардани механизмҳои кран бо ҳавои фишурда	Н-3. Гузaronидани муоинаи дидории кран	Н-4. Қайд кардани ҳолати техникии кран дар журнали вахтавӣ	Н-5. Тоза кардани ҷойи корӣ	Н-6. Супоридани басти корӣ

	Сатҳи 3 - 45
Ҳамагӣ: 45 вазифа	

Талаботи умумӣ барои касби «Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»			Харитаи функсионалӣ бо методи DACUM таҳия шудааст
Сифатҳои касбӣ/муносибат ва рафтори коргар	Дониш, малакаҳо ва маҳорат		«Мошинисти крани истеҳсолоти металлургӣ»
1. Ҷисман солим 2. Хушмуомила 3. Устувории маънавӣ 4. Покизақор 5. Поквичдон 6. Пухтакор 7. Бомасъулият 8. Бодикқат 9. Тобовар 10. Зирак 11. Меҳнатдӯст 12. Боинтизом 13. Мушоҳидакор 14. Бозҳатиёт 15. Босабр 16. Моҳир 17. Бочуръат 18. Дорои хотираи хуб 19. Иҷроҷӣ	1. Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон 2. Асосҳои электротехника ва электроника 3. Асосҳои физика 4. Асосҳои техникаи барқӣ 5. Забонҳои хориҷӣ 6. Қоидаҳои техникаи беҳатарӣ 7. Қоидаҳои ҳифзи меҳнат ва муҳити зист 8. Қоидаҳои санитарияи истеҳсолӣ ва беҳдошти меҳнат 9. Қоидаҳои беҳатарӣ аз сӯхтор 10. Қоидаҳои тартиботи дохилии корхона/ташкилот 11. Асосҳои механикаи техникӣ 12. Ҳуҷҷатҳои меъёрӣ-техникӣ 13. Намуд ва принципҳои қори қранҳои металлургӣ, тавсифи техникаи онҳо 14. Сохт, таъйинот, нақшаҳои принципалӣ ва қоидаҳои истифодабарии механизм, воситаҳои ивазшавандаи борғаспуқунанда 15. Нақшаҳои барқии принципалӣ қранҳои металлургӣ 16. Қоидаҳои истифодаи воситаҳои химоявӣ 17. Истифодаи технологияи иттилоотӣ 18. Истифода намудани дастурамалҳои техникаи беҳатарӣ 19. Банақшагирии қорҳо		Иштирокчиёни семинари DACUM: 1. Сангинов Ҷамшед Манонович - мошинисти крани истеҳсолоти металлургии ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик»; 2. Ғафуров Соҳиб Абдураҷабович - мошинисти крани истеҳсолоти металлургии ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» 3. Холов Фирӯз - мошинисти крани истеҳсолоти металлургии ҶСК «Ширкати алюминийи тоҷик»; 4. Ҳайдаров Абдурашид - мошинисти крани истеҳсолоти металлургии ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик»; 5. Холбобоев Баҳтиёр - мошинисти крани истеҳсолоти металлургии ҶСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик»; 6. Ҳақимов Насрулло – омӯзгори фанҳои таҳассуси МДТ «Литсейи касбии металлургии шаҳри Турсунзода».
Асбобу анҷом, таҷҳизот, масолах			Модераторон: Данило Анищенко – қоршиноси қалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа Сангин Бобоев - қоршиноси маҳаллии ғайриқалидӣ оид ба таҳсилоти касбӣ-техникӣ ва омӯзиши Лоиҳа Баҳтиёров Озар - супервайзер оид ба
1. Мегаомметр 2. Микромметр 3. Тестер-	1. Қалидҳо (печмуҳрағӣ, бозшаванда) 2. Қалидҳои динамометрӣ	1. Сатил 2. Аломатҳои огоҳқунанда	

мультиметр 4. Компрессор	3. Калидҳои ошиқ-машук 4. Калидҳои салибмонанд 5. Калидҳои андохташаванда 6. Калиди шашрӯи дохили 7. Чароғи сайёр 8. Сих барои ченкунии сатҳи равшан	3. Тавораҳои муҳофизатӣ 4. Воситаҳои шустушӯй	методологияи ТАС Фасилитаторон: 1. Раҳмонов Ислоҳ 2. Холов Шухрат
Дурнамои оянда ва хусусиятҳо/мушкилот			Дар доираи лоиҳаи «Кӯмаки Иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон» таҳия шудааст ш. Душанбе, Ҷумҳурии Тоҷикистон 17-18 ноябри соли 2023
1. Нуфӯзи касб боло меравад 2. Болоравии мансабӣ 3. Неқӯаҳволии иҷтимоӣ 4. Ҳавасмандии корпоративӣ 5. Мақоми иҷтимоӣ 6. Рушди таҳассусӣ 7. Мустақилияти молиявӣ	8. Беҳтаршавии базаи модӣ-техникӣ 9. Иштирок дар мусобиқаҳои касбӣ 10. Сатҳи баланди таваккал (кор дар баландӣ) 11. Хатари бардоштани чароҳат аз зарбаи барқ		

Funded by
the European Union

**ВАЗОРАТИ МЕҲНАТ, МУҲОЦИРАТ ВА ШУҒЛИ АҲОЛИИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

ХУЛОСАҲОИ СОҲА (экспертиза)

Замимаи 2

**ВАЗОРАТИ САНОАТ ВА
ТЕХНОЛОГИЯҲОИ НАВИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

734012, м. Душанбе, х. Рӯдакӣ, 22 Тел: 221-52-59
факс: (810992-37) 221-82-81 Email: info@sanoat.tj

№ 7-1354 аз «18» 06 2024

Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва
шугли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба №3/13-657

аз 08.05.2024

Вазорати саноат ва технологияҳои нави Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи стандарти салоҳияти касбҳои “Харрот”, “Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ” ва “Оператори мошини бофандагӣ”-ро мавриди омӯзиш қарор дода, ворид намудани пешниҳодҳои зеринро ба стандарти салоҳияти касбҳои “Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ” ва “Оператори мошини бофандагӣ” зарур мешуморад.

1. Воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС06 – 2/01) ба касби мазкур даҳлат нашошта, хориҷ намуданро тақозо менамояд.

2. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (ТС01-1/01) талаботи асосии тиббӣ, илова намудани талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи шунавоӣ ва биниш барои касби мошинистии ҳамаи намуди кранҳои борбардор зарур мебошад.

3. Дар аксар воҳидҳои салоҳияти касбӣ тақрор гардидани талаботҳои воҳидҳои касбӣ ҷой дорад, ки то андозае ба сатҳи амалӣ намудан ва қабули стандартҳо таъсири манфӣ мерасонад.

4. Дар воҳиди салоҳияти Рамзи (МВ02-3/01) воҳиди салоҳият дар баробари донишҳои забонҳои хориҷӣ, ворид намудани тарҷумаи шакли тоҷикии номгӯзори аломатҳои фаъолияти кории мошинистии кранҳои борбардор илова карда шавад.

5. Дар самти “Оператори мошини бофандагӣ” дар сарҳати 5 ба ҷои ибораи “қатъиян манъ аст”, ибораи “гузаронидани курсҳои кӯтоҳмуддати омӯзишӣ” илова карда шавад.

6. Дар стандартҳои касби харротӣ талаботи махсуси тиббӣ оид ба дараҷаи биниш ва ҳосияти зичии маталлҳо ва дараҷаи гудозиш дар раванди фаъолияти корӣ низ, илова карда шавад.

Бо ворид намудани пешниҳодҳои болозикр, Вазорат лоиҳаи стандартҳои пешниҳодшударо қобили дастгирӣ меҳисобад.

Муовини вазир

Б. Сафарзода

ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ҶАМЪИЯТИ САҲОМИИ
КУШОДАИ
«ДУШАНБЕ САНОАТ»

РЕСПУБЛИКА ТАДЖИКИСТАН
ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО
«ДУШАНБЕ САНОАТ»

734060. тел: 935118720. ш. Душанбе, н. Сино, кучаи Н.Ганҷавӣ 377/1, РМА: 040002576, с/х: 20202972810101001178,
к/с: 20402972413691, МФО 350101369, Банк ЦСК «Ориёнбанк», ш. Душанбе, н. И.Сомонӣ, хиббони Рӯдакӣ – 95/1

“14” майи 2024 сол
№32/24

**Ба Лоиҳаи «Кумитаи Иттиҳоди
Авропо ба соҳаҳои маориф
ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Душанбе Саноат» мактуби Шуморо аз 06 майи соли 2024, №67 дар мавриди гузаронидани ташҳиси стандарти салоҳиятҳои касбҳои «Харрот» ва «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ» ба ҳулоса омад, ки стандарти салоҳияти касбҳои мазкур мутобиқи талаботҳои стандартҳои байналмиллалӣ таҳия гардида, ба талаботи корхона ва муассисаҳо, ки дар фаъолияти ҳеш самаранок истифода мебаранд, ҷавобгӯ мебошанд.

Воҳидҳои салоҳияти дар стандартӣ касбҳои «Харрот» ва «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ» пай дар пай дуруст муайян карда шудааст.

Стандарти салоҳияти «Харрот» ва «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ» бо назардошти ҳаритаи функционалии касби мазкур таҳия карда шудааст.

Бинобар ин, Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Душанбе Саноат» лоиҳаҳои стандарти салоҳиятҳои касбҳои «Харрот» ва «Мошиначии кранҳои истеҳсолоти металлургӣ»-ро қобили қабул шуморида дар экспертизаи онҳо Ғафуров Фирдавс Хучааҳмадович ва Ҳайдаров Исматулло Бобомуродович иштирок намуданд.

/Бо камоли эҳтиром,
Директор

Ҳайтов Ҳ.А.

шаҳри Турсунзода ҷамоати “Т. Туйчиев” д. Дусти. E-mail: mmusurmanov@mail.ru
С/х 20202972300150000087, к/с 20402972457071, МФО 350501707
ҶСК «БАНК ЭСХАТА» РМА 070014784 РЯМ 0710008283 тел: +992 880 075 507

№ 86 аз « 22 » 05 соли 2024

“Кумаки иттиҳоди Аврупо ба соҳаҳои
маориф ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон

ҶДММ “Сардор 2008” мактуби Шуморо аз 13.05.2024 №79 роҷеъ ба гузаронидани экспертизаи стандарти салоҳияти касби “Мошини крани истеҳсолоти металлургӣ” аз ҷониби кормандони муаассиса мавриди баррасӣ ва таҳлил қарор дод. Воҳидҳои салоҳияти дар стандарт дуруст муайян карда шуда, сатҳи муайяншудаи таҳассуси ихтисоси болозир ба дараҷаҳои касбӣ мувофиқ мекунад.

Бо назардошти далелҳои дар боло зикршуда, чунин хулоса бароварда шуд: - Стандарти салоҳияти касби “Мошини крани истеҳсолоти металлургӣ” барои таҳияи барномаҳои таълимӣ мувофиқ менамояд.

Экспертҳо:

№	Ному насаб	Вазифа
1	Назаров Н.М.	Директори истеҳсолӣ
2	Буриев М.И	Менеджери шӯъбаи таъминоти энергия
3	Махкамов Н.	Мошинкори компрессорӣ
4	Калонов К.	Тармимгари мошинҳо

Бо эҳтиром:

Директори генерали

Мадрахимов Н.Ш.

Нишонна: 734063, ш. Душанбе к.С.Вализода-2
Шохрохи Кофарниҳон, км 9, тел. 25-84-83, 25-84-82

Адрес: 734063, г. Душанбе ул.С.Вализода-2
Кофарниҳонск. шоссе 9км, тел: 25-84-83, 25-84-82

Бар. № 15
Аз «23» 05 2024 с.

Лоихаи «Кумаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф
ва меҳнати Ҷумҳурии
Тоҷикистон»

ЧДММ «Самт-2» ҷавоб ба мактуби Шумо аз 13.05.2024с. №27 дар
бораи гузаронидани экспертизаи стандарти салоҳияти касби
«Мошиниҳои крани истеҳсолоти металлургии» чунин маълумот медиҳад:

Стандарти мазкур аз тарафи мутахассисони корхона барраси шуд ва
ба хулоса омаданд, ки Стандарти салоҳияти касби «Мошиниҳои крани
истеҳсолоти металлургии» мувофиқи талаботи замона таҳия гардидааст,
ки дар он воҳидҳои салоҳият ва сатҳи тахассуси дуруст муайян карда
шудааст.

Мутахассисони экспертизари гузаронида ба хулоса омаданд, ки
Стандарти салоҳияти касби «Мошиниҳои крани истеҳсолоти
металлургии» ба талаботҳои корфармоён ҷавобгу буда барои таҳияи
барномаҳо ва маводҳои табиии мувофиқат менамояд.

№	Ному насаб	Вазифа
1	Пиров Рустам	Сармуҳандис
2	Ходиев Абдувоҳид	Мухаллиси ТБ
3	Мирзоев Махмал	Мошиниҳои кран

/ Директори
ЧДММ «Самт-2»

Сайдов У.М.

ЧАМБИЯТИ САҲОМИИ
КУШОДАИ
«ШИРКАТИ АЛЮМИНИЙИ ТОЧИК»
735014, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Турсунзода

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ
ОБЩЕСТВО
«ТАДЖИКСКАЯ АЛЮМИНИЕВАЯ КОМПАНИЯ»
735014, Республика Таджикистан,
город Турсунзаде

тел./факс : +992 (83130) 2-63-53, +992 (47) 446-20-21/22, +992 (83130) 2-20-81 e-mail: info@talco.tj, www.talco.tj
Суратхисоб: 20202972210107000637, Дар ОПЕРУ ЧСК «ОРИЕНБОНК»-и ш. Душанбе, Рақами мушаххаси андозсупоранда 070005224

№ 224/116-05
аз 23.05.24

Лоиҳаи «Қўмаки Иттиҳоди
Аврупо ба соҳаҳои маориф
ва меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон»

ЧСК «Ширкати Алюминийи Тоҷик» ҷавоб ба мактуби Шумо аз 13.05.2024, №78 роҷеъ ба гузаронидани экспертизаи стандарти салоҳияти касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» чунин маълумот медиҳад.

Аз ҷониби мутахассисони Ширкат стандарти мазкур мавриди баррасӣ қарор гирифт. Воҳидҳои салоҳият ва сатҳи таҳассусӣ дар стандарт дуруст нишон дода шудааст.

Хулоса, Стандарти салоҳияти касби «Мошинистии крани истеҳсолоти металлургӣ» барои таҳияи минбаъдаи барномаи таълимӣ мувофиқат мекунад.

Кормандоне, ки экспертизаро гузаронданд:

№	Ному насаб	Вазифа
1.	Алаев Акрам	Сардори БНТМБваНД
2.	Абдуллоев АС.	Директори ҲМ,ЭваС
3.	Алимкулов А.С.	Сардори ШМваМ
4.	Сандов Қ.И.	Сардори ИСМ
5.	Ғафуров С.	Мошинистии кран

Бо эҳтиром,
Директори генералӣ

Бироев Шайх
Сардори БНТ МБ ва НД
А.лаев А.
Тел: 911 27 28 64.
К. 823 05 24

Ш.Ҷ.Шарифзода